

Український державний університет залізничного транспорту

Кафедра фінанси, облік і аудит

ДОСЛІДЖЕННЯ ОЦІНКИ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ
БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Пояснювальна записка і розрахунки
до кваліфікаційної роботи

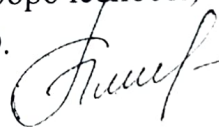
МРЕ 084.01.04 ПЗ

Виконав:

студент групи: 213-ФС-Д22

спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування» (роботу виконано
самостійно, відповідно до принципів
академічної доброчесності)

Клименко К.О.

Керівник: доцент, канд. екон. наук
Єрмоленко О.А.

Рецензент: професор, д-р екон. наук
Овчиннікова В.О.

2023

Український державний університет залізничного транспорту

Факультет економічний

Кафедра фінанси, облік і аудит

Освітній рівень: магістр

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітня програма «Управління фінансами, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри,
професор, д-р екон. наук

 О.Г.Кірдіна
«02» жовтня 2023 року

ЗАВДАННЯ

НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Клименко Катерині Олександрівні

1 Тема «Дослідження оцінки рівня фінансової безпеки підприємства» керівник Єрмоленко Олексій Анатолійович, канд. екон. наук, доцент затверджені розпорядженням по економічному факультету від «23» жовтня 2023 року №21/23.

2 Строк подання студентом закінченої роботи «30» грудня 2023 року.

3 Вихідні дані: підібрати законодавчі акти і нормативні документи з теми дипломної роботи; вивчити і узагальнити монографічну, наукову, навчальну літературу щодо теми дипломної роботи; ознайомитися і підібрати сучасні публікації з теми роботи в наукових журналах й інших періодичних виданнях; зібрати, узагальнити, проаналізувати фінансову, статистичну й іншу необхідну економічну інформацію об'єкта дослідження.

4 Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) теоретичні основи фінансової безпеки підприємства, огляд наукових підходів щодо визначення фінансової безпеки підприємства, принципи та методи формування системи управління фінансовою безпекою підприємства, аналіз

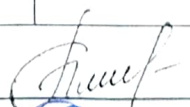
фінансового стану підприємства та імовірності його банкрутства, визначення типу фінансової стійкості та ймовірності банкрутства підприємства, удосконалення системи управління фінансовою безпекою ТОВ «Новообразив», використання ймовірнісних моделей оцінки банкрутства в системі фінансової безпеки підприємства, створення системи управління фінансовою безпекою підприємства.

5 Перелік графічного матеріалу: Елементи системи управління фінансовою безпекою підприємства з позицій ситуаційного підходу, блок-схема прогнозуючої підсистеми системи управління фінансовою безпекою підприємства, горизонтальний аналіз активу звіту про фінансовий стан ТОВ «Новообразив», горизонтальний аналіз пасиву звіту про фінансовий стан ТОВ «Новообразив», динаміка фінансових результатів ТОВ «Новообразив», аналіз показників ліквідності ТОВ "Новообразив", динаміка показників платоспроможності ТОВ "Новообразив", аналіз ймовірності банкрутства за різними моделями та фінансової стійкості, розрахунок інтегрального показника фінансової безпеки, загальна структура системи управління фінансовою безпекою на засадах моніторингу її індикаторів, пропонувані заходи у сфері підвищення рівня фінансової безпеки ТОВ «Новообразив»

6 Дата видачі завдання «02» жовтня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів	Стан виконання етапів	Примітка
Вибір теми та її затвердження	02.10. -05.10.23	
Підбір літератури та статистичних матеріалів	06.10.-14.10.23	
Консультація з керівником щодо організації роботи	15.10.-30.10.23	
Огляд джерел інформації	01.11.-15.11.23	
Написання чернетки першого розділу дипломної роботи	16.11.-30.11.23	
Аналітична обробка інформації та написання чернетки другого розділу роботи	01.12.-15.12.23	
Обробка матеріалу для написання аналітичних розрахунків третього розділу роботи	16.12.-30.12.23	
Перед захист на кафедрі. Кінцеве оформлення роботи	30.12.23	

Студент _____ К.О.Клименко

Керівник _____ О.А.Єрмоленко

Зміст

Вступ	6
1 Теоретичні основи фінансової безпеки підприємства	9
1.1 Огляд наукових підходів щодо визначення фінансової безпеки підприємства	9
1.2 Методологія та критерії оцінки рівня фінансової безпеки підприємства	15
1.3 Принципи та методи формування системи управління фінансовою безпекою підприємства	21
Висновки до першого розділу	27
2 Аналіз фінансового стану підприємства та імовірності його банкрутства	29
2.1 Загальна характеристика та оцінка майнового стану ТОВ «Новообразив»	29
2.2 Аналіз фінансового стану, фінансових результатів та прибутковості підприємства	38
2.3 Визначення типу фінансової стійкості та ймовірності банкрутства підприємства	58
Висновки до другого розділу	66
3 Удосконалення системи управління фінансовою безпекою ТОВ «Новообразив»	68
3.1 Використання ймовірнісних моделей оцінки банкрутства в системі фінансової безпеки підприємства.	68
3.3 Створення системи управління фінансовою безпекою підприємства.	77

					МРЕ 084.01.04 ПЗ			
		№ док-м	Підпис	Дата	Дослідження оцінки рівня фінансової безпеки підприємства	Літера		
Розроб.	Клименко К.О.	<i>Клименко</i>	25.12.23					
Перевір.	Єрмоленко О.А.	<i>Єрмоленко</i>	26.12.23				4	
Н. контр.	Тройникова О.М.	<i>Тройникова</i>	26.12.23			УкрДУЗТ		
Затверд.	Кірдина О.Г.	<i>Кірдина</i>	28.01.24					

Висновки до третього розділу	85
Висновки	87
Список використаних джерел	89
Додаток А – Агрегований звіт про фінансовий стан ТОВ "Новообразив" за період з 2018-2022 рр	91
Додаток Б – Агрегований звіт про фінансові результати ТОВ "Новообразив" за період з 2018-2022 рр	93

Вступ

Будь-яке підприємство є частиною національної економічної системи і саме тому фінансова стабільність, як частина загальної системи національної безпеки, вважається першорядною проблемою. Занепокоєння фінансовою безпекою, виражене внаслідок зовнішніх і внутрішніх загроз економіці країни, стає все більш суттєвим. Зовнішні небезпеки включають: світову економічну кризу, економічну рецесію, валютні коливання та втечу іноземного капіталу. Внутрішні небезпеки включають зниження попиту на розчинники в товарах, робочій силі та послугах, інфляцію, зниження продажів і низьку операційну ефективність.

Незважаючи на величезну кількість досліджень, присвячених оцінюванню фінансової безпеки підприємств, системні підходи до повної оцінки ступеня фінансової безпеки підприємства ще до кінця не розроблені. Ці питання лише частково розглядаються в наукових дослідженнях з теоретичної та практичної точки зору. Вчасна та всебічна оцінка ступеня фінансової безпеки підприємства має вирішальне значення. Це сприяє своєчасному виявленню проблем із фінансовою безпекою підприємств та їх вирішенню без потенційної втрати фінансової стабільності чи неплатоспроможності. Наведена інформація дозволила визначити актуальність та необхідність дослідження.

Тема фінансової безпеки викликає великий інтерес як у вітчизняних, так і у світових економістів, зокрема І.А. Бланк, В.П. Забродський, Р.С. Папєхін, О.Є. Гудзь, та Ж.Депаліяна. Однак важливо визнати, що теоретичні та практичні дослідження цієї важливої теми все ще мають багато обмежень. Пошуку шляхів вдосконалення механізмів забезпечення економічної безпеки присвятили свої дослідження Герасимчук З.В., Вавдіюк Н.С., Коковський Л.О., Амеліницька А.В., Ареф'єва О.В., Барановський О.І., Бланк І.А., Єрмошенко М.М., Горячова К.С., А.О. Єпіфанов А.О., Реверчук Н.Ю., Бердар М.М., Єрмоленко О.А.. Теоретичні основи фінансово-економічної безпеки підприємств досліджували Кракос Ю.Б., Куцик В.І., Кудрицька З.В., та ін.

Об'єктом дослідження є саме процес управління фінансовою безпекою

підприємства.

Предмет дослідження – методичні кроки та практичні пропозиції щодо створення системи фінансової безпеки підприємства.

Під час розслідування були визначені та досягнуті наступні цілі:

- формалізувати науковий підхід до створення інструментарію класифікації суб'єктів господарювання щодо їх фінансової безпеки;
- продемонструвати методи та визначити, як оцінити безпеку фінансових установ;
- узагальнити принципи та методичні підходи до створення системи фінансової безпеки на підприємствах;
- оцінювати та визначати фінансову життєздатність підприємств та ступінь їх безпеки у своїх фінансах у цілому;
- вивчити основні проблеми фінансового стану підприємства та ступінь її фінансової та економічної безпеки, а також розглянути важливі фактори;
- оцінити ступінь фінансової стійкості ТОВ «Новообразив» та визначити ймовірність банкрутства;
- розробити рекомендації щодо використання моделей оцінки ймовірності банкрутства у фінансовій системі підприємства, щоб запропонувати найбільш прийнятну для української ситуації модель;
- створити методичну основу процесу визначення ступеня фінансової безпеки підприємства.
- ініціювати заходи, які дозволять створити ефективну систему фінансової безпеки ТОВ «Новообразив» з використанням компонентів моніторингу.

Основою для дослідження є нормативно-правові акти України, а також статистична інформація, фінансова звітність ТОВ «Новообразив», спеціальна література та інтернет-ресурси.

Новизна наукових результатів полягає в розширеному підході до науково-методичних досліджень, який використовується для створення системи фінансової безпеки ТОВ «Новообразив», ця система відрізняється від існуючих підходів і дозволяє використовувати засоби моніторингу в процесі інформаційного

забезпечення для функціонування системи.

Методи дослідження – це загальні наукові підходи, які також спеціалізуються на когнітивних, аналітичних та інтуїтивних методах. Ці методи використовуються для оцінки ефективності роботи експертів у конкретній ситуації, аналізу специфіки ситуації, оцінки вартості ситуації та проведення розрахунків, візуалізацій і моделей.

В ході підготовки та виконання роботи автором була використана інформація, у тому числі текст, алгоритми, методики проведення аналізу, досліджень, визначення певних характеристик, параметрів та вихідних даних, розрахунків, тощо, які містяться у джерелах [1-51], наведених у списку використаних джерел, а також інформація, отримана у результаті консультування з керівником роботи, науковими, науково-педагогічними працівниками та іншими особами, яка є неопублікованими авторськими напрацюваннями (найсучасніша інформація дослідницького, інноваційного характеру), дозволеними для використання автору цієї роботи виключно при виконанні тільки цієї кваліфікаційної роботи.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробці практичних рекомендацій для ТОВ «Новообразив», які спрямовані на підвищення стійкості фінансової системи та підвищення безпеки фінансових операцій у умови неоднозначності та ризику.

За темою магістерської роботи опубліковано тези «Фінансова безпека підприємства в системі забезпечення економічної безпеки» збірник XII Міжнародної науково-практичної конференції "Фінансове та інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки бізнесу в умовах воєнної економіки та повоєнного відновлення " (16-17 листопада 2023 року)– Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023 – 580 с. та тези «Методичне забезпечення процесу оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства» на конференції «Студентська науково-технічна конференція» у секції фінансів, обліку і аудиту, УкрДУЗТ.

Проект складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

1 Теоретичні основи фінансової безпеки підприємства

1.1 Огляд наукових підходів щодо визначення фінансової безпеки підприємства

Забезпечення високого рівня ефективності діяльності підприємств залежить від наявності достатніх фінансових ресурсів у процесі виробництва та господарської діяльності і це водночас і причина, і наслідок ділової поведінки. Здатність підприємства плавно розвиватися, як правило, визначається такими факторами, як: міцність фінансового стану, ефективність фінансової діяльності, стійкість до впливу негативних обставин. Всі ці фактори зазвичай описують ступінь фінансової стабільності та безпеки підприємства.

Незважаючи на те, що науковці різних країн продовжують наукові дослідження, теоретичні основи створення концептуальної основи фінансової безпеки та методологічного підходу до її забезпечення все ще залишаються в недостатньому стані. У цьому контексті багато вчених і фахівців намагаються визначити такі поняття: «економічна безпека», «фінансова безпека» та інші супутні поняття. Тлумачення термінів і визначень, які базуються на логіці та покликані розкрити фундаментальну природу фінансової безпеки підприємств, все ще знаходяться на стадії розробки. Ці передумови необхідні підприємствам, щоб бути успішними у своїй сфері діяльності.

Якщо детально розглянути наукові публікації, то можна визначити різноманітність підходів, концепцій і фундаментальних теорій щодо поняття «фінансова безпека», її створення та управління. Незважаючи на це, процедура систематизації та концептуалізації поняття як наукового типу відбулася останнім часом. Крім того, основою є визнання кількох критеріїв, факторів і небезпек для фінансової стабільності підприємства. Цей аналіз став основою для наукових зусиль таких вчених як: О.І. Барановський, І.О.Бланк, В.М. Геєць, К.С. Горячева, Г.В. Козаченко, Т.Б. Кузенко, Л.С. Мартюшева, О.І. Сідакова та ін. Різноманітність

підходів до «фінансової безпеки» Показовим є: перше – важливість і складність досліджуваної проблеми, друге – незавершеність процесу розробки теоретико-методологічного підходу до вирішення даної проблеми.

Бланк І.О. дефініцію «Фінансова безпека підприємства» розглядає з позиції «кількісно та якісно визначеного рівня фінансового стану підприємства, що забезпечує захист його пріоритетних фінансових інтересів як від зовнішніх, так і від внутрішніх загроз, параметри якого впливають з його фінансової філософії, це створює необхідні передумови для фінансової допомоги для подальшого розвитку підприємства в теперішньому і майбутньому.

О.І. Барановський вважає, що «фінансова безпека – це ступінь захищеності фінансових інтересів на всіх рівнях фінансових відносин або рівень забезпеченості суб'єктів господарювання фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення їх потреб і зобов'язань, забезпеченість підприємств, домогосподарств, організацій і установ, регіонів, галузей і секторів економіки, держави в цілому фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення своїх потреб і ведення господарської діяльності»[1].

Деякі автори вважають, що фінансова безпека підприємства – це стан найбільш ефективного використання ресурсів підприємства, що виражається в найбільш точних значеннях фінансових показників прибутковості та якості управління та використання капіталу, а також платіжності цінних паперів. Усі ці показники вважаються синтетичними за своєю природою і використовуються для оцінки поточної фінансово-економічної ситуації, а також потенціалу технологічного та фінансового розвитку суб'єкта господарювання.

М.М. Єрмошенко та К.С. Горячева вважають, що стійкий фінансовий стан підприємства повинен характеризуватися: збалансованістю та якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, котрі використовуються підприємством; стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз; здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів; здатністю забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи [11, с. 48].

Успішний розвиток доходів підприємств безпосередньо залежить від їх фінансової стабільності та «складається зі здатності підприємства розробляти та реалізовувати фінансові стратегії, які відповідають цілям підприємства, наявності невизначеності та конкуренції. вимогою для успішного управління фінансово надійним бізнесом є здатність протистояти поточним і потенційним небезпекам і змінам у структура капіталу, це робиться з метою примусової ліквідації бізнесу.

Матвійчук Л.О. розглядає фінансову стійкість підприємства як процес досягнення суб'єктом господарювання певного стану, який характеризується стійкістю підприємства до внутрішніх і зовнішніх небезпек, збалансованістю фінансових інструментів і методів управління ними, забезпеченням достатнього обсягу фінансових ресурсів, що дозволить підприємству ефективно вести бізнес у теперішньому та майбутньому періодах.

Демченко І.В. розглядає фінансову безпеку як форму динамічного та послідовного захисту інтересів підприємства, що характеризується такими основними ознаками: наявність достатнього обсягу фінансових ресурсів для ведення господарської діяльності; захист інтересів підприємства; підтримання збалансованої та якісної господарської діяльності бізнесу; забезпечення досягнення стратегічних цілей; володіння послідовним характером; і має динамічний характер, який протидіє руйнівним силам внутрішньої та зовнішньої природи. Однак цей підхід враховує зміну стану фінансової безпеки підприємства та потенціалу розвитку, але не стосується ефективності чи ефективності підходу.

Сьогодні поняття фінансової безпеки в науковій літературі розглядається у такий спосіб: як стан ефективного використання ресурсів підприємства; як стан захисту інтересів бізнесу; як процес досягнення конкретного стану речей; як стабільна та динамічна система фінансових ресурсів.

Щодо основних підходів до створення фінансової безпеки, то основні визначення та розуміння поняття «фінансова безпека» узагальнено:

Барановський О.І., Бланк І.О., Папєхін Р.С. являють собою стратегічний підхід до ведення бізнесу, що базується на врахуванні стану захищеності

фінансових інтересів суб'єкта господарювання як від зовнішніх, так і від внутрішніх загроз, мета цього підходу – мати фінансово захищений бізнес. Цей спосіб є найпопулярнішим. Одним із основних її обмежень, на наш погляд, є відсутність визначеного поняття фінансової безпеки, оскільки це стан, який характеризується рівнем, статусом і датою системи. Однак через вплив зовнішнього та внутрішнього середовища економічний стан господарюючого суб'єкта буде змінюватися, тому рекомендується розглядати суб'єкт динамічно.

Козенко Т.Б., Прохорова В.В., Сабліна Н.В., Єпіфанова О.А. представляють функціональний підхід до використання ресурсів, основою якого є ефективне використання ресурсів та поділ їх функціональних складових. Ця перспектива полягає в тому, що фінансова безпека – це стан найефективнішого використання інформаційних ресурсів, прибутковості капіталу, фінансових показників, ліквідності та платоспроможності бізнесу, які знаходяться в межах параметрів успішної ділової поведінки. Ступінь ефективності цього підприємства в запобіганні небезпек і підтримці його стабільності в теперішньому і майбутньому, а також визначення, на думку цих вчених, фінансової життєздатності підприємства.

Представники системного підходу, який ґрунтується на збереженні фінансової таємниці (і відповідно до якого пропонується вирішувати питання захисту фінансів суб'єктів господарювання), виходячи з того, що ймовірність підприємницької діяльності виживання суб'єкта безпосередньо залежить від ступеня безпеки його системи зберігання інформації [41, 43].

Представники ринкового підходу вважають, що фінансова стійкість бізнесу є показником його конкурентної переваги в реальному світі, тому безпека фінансів підприємства трактується як наявність конкурентної переваги в реальному світі, тобто проявляється у вигляді комплексу заходів, що підвищують фінансову стійкість суб'єктів господарювання в умовах ринкової економіки, ці заходи зберігають комерційні інтереси суб'єктів господарювання від впливу негативних процесів на ринку. І навпаки, вважаємо, що зв'язок між фінансовою безпекою та конкурентною перевагою є дискусійним, оскільки визначення конкурентної переваги суб'єкта господарювання не може забезпечити його фінансову безпеку.

Захисний підхід полягає в тому, що фінансовою безпекою вважається ступінь захищеності потенціалу підприємства (виробничого, технічного, фінансового, соціального) від негативної дії зовнішніх і внутрішніх факторів, а також дієздатність суб'єкта до відтворення.

Гармонізаційний підхід пов'язаний із збалансуванням економічних вигод підприємства з пов'язаними з ним інтересами суб'єктів зовнішнього середовища, які є зовнішніми щодо підприємства та діють поза ним.

Розглянувши існуючі теорії «фінансової безпеки» господарської організації, пропонуємо власне визначення поняття, яке базується на захисті фінансових інтересів бізнесу від негативного впливу зовнішніх і внутрішніх небезпек, а також максимально ефективного використання ресурсів, виражене позитивним значенням фінансових показників діяльності організації, ця концепція забезпечує стабільність короткострокового та довгострокового розвитку бізнесу. Для створення ефективної системи забезпечення фінансової стійкості господарської організації важливо з'ясувати, які чинники впливають на її підвищення та як її складові можуть поєднуватися у своєму розвитку. Наявність численних аспектів фінансової безпеки суб'єкта підприємницької діяльності, складність вибору найбільш об'єктивного варіанту її гарантування, необхідність застосування комплексного підходу до її забезпечення – усе це обумовлює необхідність комплексного підходу.

Фінансова безпека – це система числових і якісних параметрів, що описують фінансовий стан господарської організації та вказують на ступінь її фінансової безпеки. У цьому важливому атрибуті фінансової безпеки бізнесу важливо виділити наступні компоненти: фінансова безпека як відображення фінансового стану бізнесу, який описує ступінь фінансової безпеки бізнесу в певний момент час.

Можна зробити висновок, що процес формування та подальший процес, який стосується фінансової безпеки підприємства, є важливими.

Як наслідок, підтримання фінансової стабільності бізнесу є безперервним процесом, який передбачає реалізацію функцій і підсистем системи фінансової безпеки бізнесу з метою уникнення небезпек і потенційних фінансових втрат у прагненні до фінансової стабільності. Метою та основною метою системного

підходу є детальне дослідження системи фінансової безпеки за компонентами, елементами та взаємозв'язками.

Безпека системи, якщо під цим розуміти, що вона призначена для захисту всього пласта від руйнівного впливу навколишнього середовища, визначається взаємодією між її компонентами. Саме через організацію, яка є специфічною для системних зв'язків і відносин, кожна частина системи взаємодіє з іншими частинами в ході передачі інформації та регулювання, метою якого є збереження як системи в цілому, так і окремих частин. . Тобто певні асоціації між компонентами системи, які характеризуються атрибутами керування, забезпечують безпеку системи.

Стиль управління, заснований на системному підході, має чотири послідовні кроки:

- визначається сфера дії підходу, описується сфера та обсяг діяльності управління, визначаються вимоги до інформації;
- проводиться системний аналіз;
- розробляються альтернативні методи вирішення конкретних питань;
- для кожної проблеми обирається найбільш ефективне рішення (це може передбачати участь незалежного експерта).

У кожній конкретній ситуації системний підхід має бути реалізований як окремий метод, найпоширенішим з яких є системний аналіз, який дозволяє виявити послідовні тенденції процесу і з них зробити прогноз на ту чи іншу перспективу.

Заходи безпеки можуть включати кілька послідовних кроків:

- процес розпізнавання та оцінки зовнішніх і внутрішніх небезпек і ризиків, пов'язаних з об'єктами, прогнозування їхньої часової та просторової поведінки та розробки пропозицій для прийняття рішень;
- уникнення небезпек,
- їх стримування та придушення;
- закінчення дії;
- усунення небезпек і локалізація їх розташування;
- зменшення ризиків і небезпек.

На кожному з цих етапів необхідний зворотній зв'язок, в процесі якого аналізується ефективність вжитих дій. Ресурсний підхід також популярний в управлінні фінансовою безпекою підприємств, цей підхід охоплює всі сфери господарської діяльності, які є функціональними. Його переваги полягають у здатності оцінювати стан цих ресурсів, які надають суб'єкти господарювання, що дозволяє їм протистояти внутрішнім і зовнішнім небезпекам. [5, с. 189]. Виходячи з розглянутого, вважалось, що системний та ресурсний підходи у поєднанні мають можливість визначити найбільш значущі питання дослідження, оцінити внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на фінансову безпеку, та розробити систему метрик та індикаторів. для його оцінки.

1.2 Методологія та критерії оцінки рівня фінансової безпеки підприємства

Багато вчених вважають, що оцінку фінансової безпеки підприємства найкраще здійснювати за допомогою індикаторного методу – використання критичних порогових значень, пов'язаних з фінансовими показниками. І навпаки, граничні значення фінансових показників – це гранично допустимі значення тих показників, перевищення яких призводить до розвитку негативних тенденцій у фінансовій системі підприємства, що спричиняє фінансові диспропорції в господарській діяльності підприємства та призводить до її порушення в загальній.

Таблиця 1.1 ілюструє систему фінансових показників та їх максимальних значень, яка є досить розгалуженою та включає найбільш поширені підходи інших науковців у цій галузі.

Крім того, важливо визнати, що формат показників та їх максимальних значень, наведених у таблиці 1.1, не є універсальним, оскільки структура фінансового важеля, тимчасовий характер позик, різноманітність покупців і постачальників у різних галузях є різними. У результаті ми вважаємо, що оцінювати фінансову стійкість різних галузей економіки вигідно шляхом поєднання різних підходів і моделей: STEP аналізу, SWOT і SPACE аналізу, п'ятифакторної моделі Альтмана, моделі Спрингейна, моделі Фулмера та інших.

Таблиця 1.1 – Індикатори фінансової безпеки підприємства [28]

Показники	Порогові значення
коефіцієнт покриття	1,0 значення показника не менше від порогового
коефіцієнт автономії	0,3 значення показника не менше від порогового
рівень фінансового левериджу	3,0 значення показника не більше від порогового
коефіцієнт забезпеченості процентів до сплати	3,0 значення показника не менше від порогового
рентабельність активів	Індекс інфляції значення показника не менше порогового
рентабельність власного капіталу	15 % значення показника не менше порогового
середньозважена вартість капіталу	Рентабельність інвестицій значення показника не менше порогового
показник розвитку підприємства (відношення валових інвестицій до амортизаційних відрахувань)	1,0 значення показника не менше порогового
тимчасова структура капіталу	кредити, строком до 1 року < 30 %; кредити, строком більше 1 року < 70 % значення показника не менше порогового
показники диверсифікації: – диверсифікація покупців (частка в виручці одного покупця); – диверсифікація постачальників (частка в виручці одного постачальника)	10 % значення показника не більше порогового
теми зростання прибутку, реалізації продукції, активів	темпи росту прибутку > темпи росту реалізації продукції > темпів росту активів
співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості	період обороту дебіторської заборгованості > період обороту кредиторської заборгованості

Проте, щоб зрозуміти фінансову безпеку з точки зору її зв'язку з фінансовою стабільністю, найефективніше використовувати модель оцінки фінансової безпеки кредитного працівника [45]. Цей підхід був створений у Франції Ж. Депаляном, який продемонстрував, що фінансовий стан підприємства можна визначити за п'ятьма показниками:

- коефіцієнт іммобілізації власного капіталу;
- коефіцієнт кредитоспроможності;
- коефіцієнт оборотності запасів;
- коефіцієнт швидкої ліквідності;
- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості.

У моделі, що використовується для оцінки фінансової стабільності організації як частини економічної безпеки [44], ступінь безпеки організації розглядається як форма рейтингу безпеки. Останній вважається або статичним

вимірюванням стану підприємства, або динамічним показником, який враховує очікувану зміну критеріїв підрозділу в майбутньому. Рейтинг вказує на те, наскільки підприємства конкурентоспроможні з іншими підприємствами в тій же галузі, а також ступінь їх уразливості до шкоди у вигляді втрати життя або майна, останнє з яких визначається найвищим стандартом безпеки. на ринку.

Аналіз наукової літератури дозволив зробити висновок, що основними фінансовими цілями суб'єкта господарювання є: збільшення ринкової вартості, максимізація прибутку, забезпечення основними та оборотними коштами, інвестування, оптимізація відрахувань до бюджету.

Ринкова вартість підприємства може зрости за рахунок підтримки вищої ціни акцій, покращення бренду та репутації. Максимізація прибутку як господарської одиниці зумовлює необхідність мінімізації витрат до бюджету, оптимізації дивідендів, розвитку виробництва, стимулювання праці, своєчасної та повної виплати кредитів, скорочення витрат, пов'язаних з виробництвом і реалізація продукції (товарів, послуг, робіт).

Наявність постійного та оборотного капіталу є показником ефективного управління бізнесом; Індикатором цього є зростання прибутків і підтримання ліквідності на належному рівні.

Найважливішою фінансовою метою будь-якого бізнесу є максимізація прибутку. Проте на мету досягнення цього впливає багато факторів, сучасні умови функціонування підприємств характеризуються високим ступенем неоднозначності, динамізму, великою кількістю зовнішніх і внутрішніх небезпек, а дії, що здійснюються, призводять до значних збитків і збитків. , як наслідок, формується кризовий стан бізнесу.

Одним із основних методів забезпечення ефективного функціонування системи фінансової безпеки суб'єкта господарювання є оцінка дії цих факторів, що потребує координації методів дослідження та моделювання систем управління фінансовою безпекою. Враховуючи це, Горячова К.С. розглядає прибуток як першочерговий критерій, на якому базується вся система забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

Як наслідок, фінансові проблеми є першочерговим моментом у розвитку бізнес-організації, що відображає характер її економічних взаємодій та необхідність безпечного та перспективного зростання під впливом динамічних зовнішніх факторів. Погрози є одним із факторів, що перешкоджають досягненню цілей. Як наслідок, найважливішою передумовою створення системи фінансової безпеки суб'єктів господарювання є усвідомлення небезпек і загроз з фінансової точки зору. Щоб зрозуміти небезпеки та загрози, які впливають на фінансову стабільність підприємства та можуть призвести до втрати нею фінансової безпеки, методи прогнозування повинні бути включені в аналітичний процес.

Ілляшенко С.М. Запропоновано фінансову спроможність суб'єкта господарювання визначати за допомогою аналізу фінансової стійкості, ступінь якої визначається обсягом оборотних коштів, необхідних для здійснення виробничо-збутової діяльності (власних чи залучених). У цьому випадку розрахункові значення складаються з:

$\pm E$ – надлишок або нестача оборотних коштів підприємства, необхідних для формування резервів і оплати витрат, пов'язаних з господарською діяльністю підприємства (Z).

E_T – надлишок або нестача оборотних коштів, а також середньострокових і довгострокових облігацій і позик;

$\pm E_H$ – надлишок або нестача оборотних коштів, а також довго-, середньо- та короткострокових позик і облігацій.

Результати оцінки окремих параметрів, наведених у таблиці 1.2, дозволили вченим запропонувати класифікувати фінансову безпеку суб'єкта господарювання як високу, середню або низьку.

Таблиця 1.2 – Рівні фінансової безпеки суб'єкта господарювання

Рівень	абсолютний	нормальний	нестійкий	кризовий
Умови	$\pm E_c \geq 0,$ $\pm E_T \geq 0,$ $\pm E_H \geq 0$	$\pm E_c \approx 0,$ $\pm E_T \geq 0,$ $\pm E_H \geq 0$	$\pm E_c < 0,$ $\pm E_T < 0,$ $\pm E_H \geq 0$	$\pm E_c < 0,$ $\pm E_T < 0,$ $\pm E_H < 0$

Однак цей підхід має свої недоліки, які стосуються виключно платоспроможності суб'єкта господарювання, він не враховує складність

фінансової діяльності (як господарської діяльності, так і прибутковості), як наслідок, не може точно описати стан проблеми.

Індикативний підхід, який використовує показники для визначення ступеня фінансової безпеки суб'єктів господарювання. Показниками вважаються величини, що характеризують діяльність суб'єкта господарювання за багатьма функціональними напрямками, що відповідають конкретному ступеню фінансової безпеки суб'єкта господарювання. Оцінка фінансової спроможності бізнесу базується на порівнянні (абсолютних або відносних) фактичних показників ділової активності з порівнюваними показниками.

Ресурсний підхід до вимірювання ступеня фінансової безпеки підприємства є дуже експансивним. Спроби охопити всі функціональні сфери діяльності організації призведуть до неоднозначності поняття фінансової безпеки та оцінки рівня фінансової безпеки за сукупним критерієм фінансової безпеки, який розраховується експертами за приватними фінансовими критеріями. господарської організації, матимуть значний ступінь суб'єктивності.

У контексті ресурсного підходу пропозиція С.М. Ілляшенка слід визнати єдиним учасником економічної безпеки, це базується на концепції, згідно з якою обсяг фінансових складових економічної безпеки визначається обсягом коштів, доступних для виробничої та збутової діяльності, плюс-мінус кілька доларів для керівництва бізнесу.

Це обмежений метод вимірювання фінансової безпеки економіста: окрім оборотного капіталу фінансова діяльність суб'єкта господарювання включає прибуток, власний капітал, інвестиції та інші складові.

Важливо виділити єдиний підхід до фінансової безпеки, пов'язаний з програмами суб'єкта господарювання, що відображає принципи та умови програмно-цільового управління та розвитку. Цей підхід полягає в тому, що фінансова безпека підприємства визначається сукупністю кількох показників, які вимірюють економічну безпеку. Крім того, використовуються кілька методів інтеграції показників та їх аналізу за допомогою кількох змінних і кластерного аналізу. Недоліком цього підходу є те, що він вважається дуже складним, це

пояснюється складним характером аналізу, який виконується за допомогою математичних методів.

Бланк І.А. виокремлює п'ять підходів до аналізу фінансової спроможності суб'єктів господарювання, ці підходи є похідними від таких методів реалізації: горизонтальний фінансовий аналіз, вертикальний фінансовий аналіз, аналіз фінансових показників, порівняльний фінансовий аналіз, інтегрований фінансовий аналіз. Цей підхід є досить розширювальним, оскільки процес забезпечення фінансової безпеки підпорядкованих суб'єктів господарювання пов'язаний фактично з кожним видом діяльності.

Також часто використовується факторний аналіз, особливо це стосується моделі DuPont, яка передбачає різноманітні підходи, методи та моделі аналізу, які можна використовувати під час оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання. Це приклади комплексних індикаторів, які добре відомі, включаючи модель Альтмана, модель Спрінгейта, модель Лі, метод Creditment та Ж.Депальяна. Однак усі ці моделі неефективні для використання у внутрішніх бізнес-ситуаціях, оскільки вони були створені з використанням сукупностей підприємств з інших країн, які відрізнялися від запланованої цілі, розглянуті параметри суттєво відрізнялися від передбачуваної ситуації.

Щоб зрозуміти всю фінансову безпеку бізнес-організації, необхідно використовувати кілька методів, жоден із яких не дає однозначної відповіді.

Виходячи з результатів аналізу найбільш поширених методів визначення фінансової безпеки бізнесу, можна зробити висновок, що всі ці методи досить складні у використанні. У зв'язку з цим необхідна інша методика вибору критеріїв, яка б дозволяла визначити фінансову безпеку бізнесу в реаліях України. Враховуючи зазначене, пропонуємо використовувати інструментарій системного підходу для аналізу фінансової безпеки активів суб'єкта господарювання. Система описується як набір компонентів набору, який є довільним, їхні асоціації, властивості та зв'язки, усі з яких описуються як комплекс і функціонують відповідно до набору внутрішніх законів.

Системний метод аналізу фінансової стійкості підприємств передбачає

застосування багаторівневого підходу до аналізу структури підприємства. Як наслідок, фінансова стійкість підприємств – це система, яка включає елементи фінансової безпеки підприємства, зокрема забезпечення фінансовими ресурсами, походження цих ресурсів, а також комплекс зовнішніх факторів, які безпосередньо впливають на фінансову безпеку. Зовнішнє середовище, пов'язане з фінансовою безпекою підприємств підприємства, залежить від ступеня розвитку банківського, податкового та іншого законодавства; ринок фінансових послуг; кількість споживачів, конкурентів, контрагентів тощо. Зовнішнє середовище слід розглядати як систему, що впливає на ступінь фінансової безпеки підприємства, щоб визначити межі її впливу по відношенню один до одного [39, с. 24]. Композиція цих властивостей пояснюється синергетичною асоціацією між компонентами. У процесі формування всієї системи її складові частини зазнають якісної зміни. Створення системи пов'язане з перетворенням структури зв'язків між компонентами, а також розвитком компонентів цих компонентів.

Системний аналіз вважається набором інструментів для системного підходу, цей підхід дозволяє будь-якій особі, яка приймає рішення, визначити прямі та зворотні зв'язки в складних або великих системах, які пов'язані з соціально-економічними проблемами.

Система фінансової безпеки бізнесу, як правило, характеризується такими властивостями: інформаційні канали, що зв'язують кожен складову; багатоваріантність поведінки системи; наявність контролю за призначенням системи; та інформацію про бізнес.

1.3 Принципи та методи формування системи управління фінансовою безпекою підприємства

Практичні цілі системи фінансової безпеки підприємницьких організацій включають:

- підтримання високої фінансової ефективності бізнесу;

- сприяння підтримці фінансової стабільності та посиленню бізнес-незалежності;
- підтримання ліквідності активів;
- забезпечення належного рівня ділової активності;
- запобігання втраті інформації та забезпечення комерційної таємниці;
- ефективна організація безпеки капіталу та майна господарського товариства, а також його комерційних цілей тощо.

Підтримання фінансової стабільності підприємства є пріоритетним завданням у щоденній діяльності апарату керівництва. Основою цієї діяльності є пошук заходів, які зменшують ступінь впливу негативних факторів (загроз) на якість процесів, забезпечуючи при цьому їх належне функціонування, розвиток та існування.

Процес досягнення цілей, що сприяють фінансовій безпеці, створення та реалізація планів щодо їх досягнення, здійснюється відповідно до основних принципів:

- концепція поєднання науково обґрунтованих стратегій зі спеціальними та загальними принципами управління фінансами з метою забезпечення всеохоплюючої фінансової безпеки з метою стратегічного розвитку підприємства називається фінансовою безпекою;

- поняття диференціації – характер, обсяг, строки та порядок здійснення заходів, які спрямовані на забезпечення фінансової безпеки підприємства, мають відповідати специфіці кожного підрозділу підприємства (виду діяльності);

- поняття необхідності та достатності – має бути врахована пропорційність заходів комплексного захисту безпеки до характеру та ступеня існуючих загроз;

- концепція прозорості та достовірності інформації щодо існуючих небезпек і досягнутих рівнів безпеки в конкретних процедурах;

- конфіденційність техніко-тактичних прийомів, що застосовуються для комплексного захисту фінансової безпеки підприємства;

- концепція запобігання – методи забезпечення безпеки спрямовані насамперед на запобігання загрозам, вони поєднуються зі збільшенням обсягу та

сильнішим оперативним підходом.

– концепція універсального обов'язку – має бути гарантовано, що безпека є обов'язковою складовою всіх структурних підрозділів і підсистем системи управління, відповідальністю кожного працівника.

– концепція правової обумовленості – вона повинна проводитися відповідно до чинного законодавства України, а також будь-яких інших відповідних законів.

– універсальний принцип безпеки – заходи, спрямовані на забезпечення безпеки, структуровані та виконуються з урахуванням потенційних типів загроз;

– концепція окремих функцій – ідея, що безпека базується на розподілі повноважень між різними підрозділами підприємства, організації чи установи.

Сукупність дій, що формують стратегії, управління їх реалізацією, що передбачає плавний перехід до розробки альтернативних стратегій, визначає сутність фінансової безпеки підприємства.

Склад і зміст системи управління фінансовою безпекою підприємства наведено на рисунку 1.1.

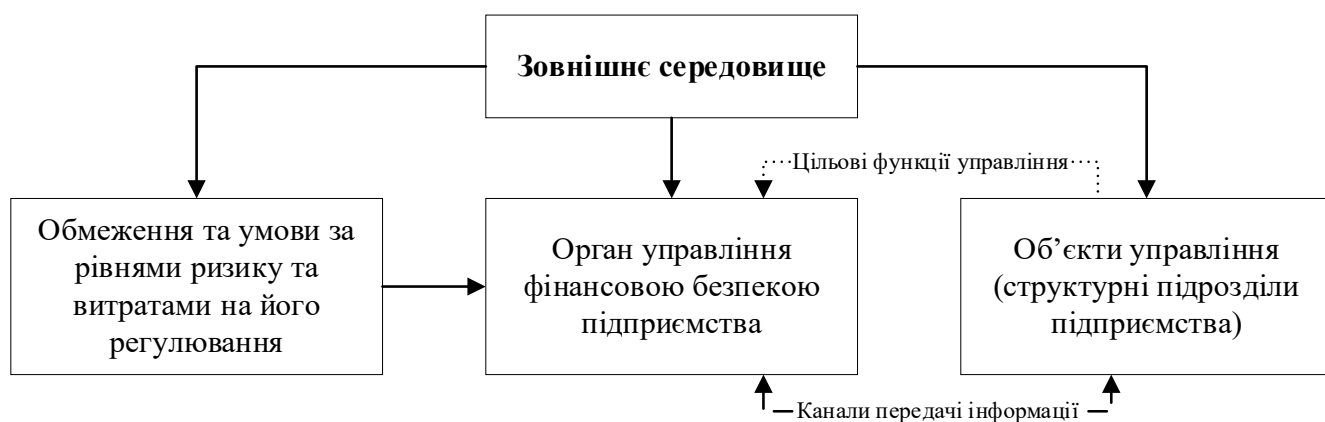

Рисунок 1.1 – Елементи системи управління фінансовою безпекою підприємства з позицій ситуаційного підходу

Для дослідження методів забезпечення фінансової безпеки підприємства велике значення має характер залежності під час підготовки фінансової інформації щодо стану об'єктів управління та їх зовнішнього середовища, що зазвичай представляється формулою:

$$u_k(t + \tau) = \Phi \left[\sum_{i=1}^n u_{ci}(t) + u_{ec}(t) \right], \quad (1.1)$$

де u_k – управлінське рішення;

u_c – інформація про стан об'єктів управління;

u_{ec} – інформація про стан факторів зовнішнього середовища;

t_i – момент часу, до якого відноситься інформація про стан об'єктів управління та зовнішнє середовище;

τ – час обробки інформації, яка надходить до органу управління, оцінки обстановки та розробки управлінського рішення;

Φ – функція, яка описує процес обробки, оцінки інформації та розробки управлінського рішення.

Для цілей управління безпекою важливо знати, який вплив потенційні загрози та ризики у зовнішньому середовищі мають на розвиток факторів підприємства (наприклад, для цього використовуються різні методи прогнозування. Економічні прогнози зазвичай робляться з використанням одного з два підходи, об'єктивний або суб'єктивний, останній з яких називається інтуїтивним. Суб'єктивні методи виводяться з професійних суджень про досліджувану процедуру з певним ступенем вірогідності (вважається, що як кількісні, так і якісні методи, які спираються на інтуїцію, Унікальний аспект прогнозування за допомогою експертних методів полягає в тому, що прогноз ґрунтується на інтуїтивному та логічному мисленні про проблему, кількісній оцінці суджень та формальній обробці результатів, які враховуються. Проте основні рушійні сили Ці методи вважаються особливо точними при створенні довгострокових прогнозів (понад 3 роки), що є вирішальним для прийняття стратегічних рішень.

Причинно-наслідкові методи застосовуються, коли причини відомі та очікуються їхні потенційні майбутні значення, що дає змогу створити потенційну цінність індикатора в сценарії, який передбачає реалізацію певної стратегії. Методи екстраполяції трендів використовуються на аматорській основі для прогнозів, які

не ґрунтуються на фактичній інформації, для короткострокових прогнозів тривалістю не більше року, коли відбуваються невеликі зміни в навколишньому середовищі. Пояснювальні (пояснювальні) методи вимагають аналізу даних для виявлення зв'язків між змінними, деякі з яких є зовнішніми і не можуть контролюватися об'єктом. Інструментом для прогнозування цієї ситуації є економіко-математична модель, яка дозволяє моделювати конкретні сценарії в альтернативних ситуаціях. Математичне моделювання подібне до експертних методів, але на відміну від них дозволяє розпізнавати та оцінювати ситуації, які не оцінюються експертними методами. Математичні методи моделювання найбільш ефективні для прогнозування середньострокових змін (від 1 до 3 років), хоча зовнішнє середовище дуже нестабільне, математична модель не може точно описати наслідки довгострокових змін і не може адаптуватися до них.

Прогнозування техногенних і екологічних наслідків, а також запропонована в цьому дослідженні методологія розглядаються як дослідницький процес, який має на меті отримати ймовірнісні твердження про природу та параметри досліджуваних явищ і ефектів у майбутньому. Прогностична оцінка – це порівняння очікуваних параметрів з їх науково обґрунтованими значеннями.

Як правило, система прогнозування повинна містити як математичні, так і логічні компоненти, а також евристику. Інформація про прогнозовану подію, процес, об'єкт повинна надходити на вхід системи; система видає інформацію про майбутній стан об'єкта, процесу (стан системи), тобто прогноз. Враховуючи це, прогностичну модель системи фінансової безпеки можна представити блок-схемою на рисунку 1.2.

Грошова ефективність системи управління фінансовою безпекою може бути визначена відношенням уникнутого збитку до потенційного збитку, вираженого в грошових одиницях:

$$EE_n = \frac{\Delta Y}{Y_0} \quad (1.2)$$

де EE_n – критерій економічної ефективності прогнозу;

ΔY – відвернутий збиток;

Y_0 – можливий збиток.

Рисунок 1.2 – Блок-схема прогнозуючої підсистеми системи управління фінансовою безпекою підприємства

Втрата фінансової стабільності, зниження ліквідності та погіршення інших фінансових показників підприємства вважаються збитками. Як засіб оцінки економічної ефективності системи прогнозування загальний уникнутий збиток за досліджуваний період часу порівнюється з вартістю створення та функціонування системи фінансової безпеки у вартісних одиницях.

$$EE_{\text{пс}} = \frac{\sum \Delta Y}{B_{\text{спс}} + B_{\text{екс}}}, \quad (1.2)$$

де ΔY – відвернутий збиток за період впровадження системи;

$B_{\text{спс}}$ – витрати на створення системи;

$B_{\text{екс}}$ – витрати на використання системи за досліджуваний період.

Першим кроком у створенні системи прогнозування та забезпеченні її працездатності є збір та аналіз необхідної вихідної інформації щодо джерел, фактів та параметрів процесів, які впливають на фінансову безпеку підприємства в ретроспективі та на поточний період. Значну частину вихідної інформації можна отримати з системи моніторингу, діагностики та контролю, якщо вона функціонує на підприємстві, в тому числі моніторинг потенційних загроз і небезпек. До вихідної інформації також відносяться наукові принципи та закономірності процедури, описові дані та нормативні документи в цій галузі [46].

На другому етапі розвитку системи фінансової безпеки створюються математичні моделі процесу оцінки впливу на фінансову безпеку як об'єкт управління, а також методичний апарат пошуку невідомих параметрів моделі. Зазначена методологія розроблена на основі інформації ретроспективного аналізу запропонованого процесу.

Третім кроком створення системи прогнозування небезпек і загроз фінансовій безпеці є проведення необхідних розрахунків та візуалізація результатів. Результати розрахунків повинні бути виражені у формі, зручній для оцінки впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на ступінь фінансової безпеки підприємства. Заключним етапом є оцінка ефективності прогнозованої моделі щодо реальних процесів і достовірності отриманої інформації щодо детермінованої частини моделі за допомогою імовірнісного підходу, методу максимальної правдоподібності, методу найменших квадратів і методу мінімальне максимальне відхилення параметрів детермінованої частини моделі від їх експериментальних значень.

Висновки до першого розділу

У першій частині магістерської роботи досліджено теоретичні засади управління фінансовою безпекою, зокрема задокументовано наукові підходи до концепції, розглянуто методи та стандарти оцінки в контексті різних вчених, а

також особливості також розглянуто систему фінансової безпеки підприємства. Таким чином, було зроблено нижченаведені висновки.

Теорія роботи з фінансовою безпекою все ще знаходиться на стадії розвитку. Це тому, що донедавна українські підприємства, які практикували планові системи управління, не мали проблем. Останнім часом було встановлено кілька стандартів, задокументовано причини та наслідки фінансової нестабільності на підприємствах, це свідчить про послідовний підхід до управління фінансовою безпекою на підприємствах. Це свідчить про системність і концептуалізованість наукового мисленнєвого процесу в цій галузі.

Обговорено основні підходи до визначення поняття «фінансова безпека», зокрема стратегічний, ресурсний, функціональний та системний. Це полегшило авторам розробку власного визначення категорії.

Було вирішено, що фінансову стійкість слід розглядати як цілісний системний підхід, який забезпечить організацію охоронної діяльності на всіх досліджуваних підприємствах з урахуванням їх галузевої специфіки, впливу зовнішніх факторів та досягнення поставлених цілей.

Розглянуто методи та правила оцінки фінансової спроможності підприємства, які мають відношення до фінансових проблем бізнесу. фінансові інтереси вважаються першорядними для створення суб'єктів господарювання, це відображається на характері економічних відносин та необхідності безпечного та перспективного розвитку під впливом динамічних факторів зовнішнього середовища.

Визнається, що створення ефективної системи фінансової безпеки для підприємства вимагає дотримання набору принципів, які ведуть до досягнення цілей, які підтримують ефективність усіх процесів підприємства та призводять до фінансових вигод у короткостроковій та довгостроковій перспективі.

Було охарактеризовано принциповий склад системи фінансової безпеки підприємства та їх взаємозв'язок та розглянуто модель системи прогнозування в системі управління фінансовою безпекою підприємства та змінити її відповідно до досліджуваної області.

2 Аналіз фінансового стану підприємства та імовірності його банкрутства

2.1 Загальна характеристика та оцінка майнового стану ТОВ «Новоабразив»

Об'єктом дослідження виступає Товариство з обмеженою відповідальністю «Новоабразив», засноване в 2012 році в Харківській області в селищі Нова Водолага.

Основний напрямок діяльності підприємства є виробництво абразивних відрізних кругів і шліфувальних дисків на бакелітовій зв'язці з зміцнюючими елементами.

У проектуванні і будівництві ТОВ «Новоабразив», брали участь провідні фахівці України та Італії, під контролем компанії Davide Maternini S.P.A, Італія. Підприємство оснащено сучасним італійським обладнанням провідних світових виробників Davide Maternini S.P.A. і ABRAPRESS S.R.L. І завдяки цьому на заводі були впроваджені передові європейські технології виробництва абразивних кругів.

Відразу після запуску виробництва в 2013 році, ТОВ «Новоабразив» отримало сертифікат відповідності УкрСЕПРО для абразивних відрізних кругів і шліфувальних дисків по металу і каменю від Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

У 2015 році ТОВ «Новоабразив» пройшло сертифікацію за стандартом ISO 9001:2015 Система менеджменту якості організацій і підприємств.

Також в 2015 році, відрізні та шліфувальні круги по металу пройшли тестування і сертифікацію в Ганновері, Німеччина, в лабораторії компанії MPA Hannover. За результатами тестування, німецькі фахівці підтвердили, що продукція ТОВ «Новоабразив» відповідає всім вимогам з безпеки європейського стандарту EN 12413.

З 2017 року ТОВ «Новоабразив» є членом Європейської Федерації Виробників абразиви (FEPA).

ТОВ «Новоабразив» має все необхідне спеціальне обладнання для контролю якості, вся продукція преміальної якості проходить додаткове тестування на

відповідність Європейському Стандарту Безпеки oSa.

Команда ТОВ «Новоабразив» щорічно приймає участь в різних міжнародних виставках і конференціях, де можна познайомитися з продукцією підприємства і новими досягненнями наших технологів.

ТОВ «Новоабразив» щорічно виробляє понад 30 мільйонів абразивних відрізних кругів і шліфувальних дисків по металу і каменю, відправляє свою продукцію в більш ніж 35 країн світу. Близько 30% потужностей ТОВ «Новоабразив» направлено на контрактне виробництво – більше ніж 50 торгових марок щорічно експортується для клієнтів по всьому світу.

ТОВ «Новоабразив» пропонує широкий асортимент абразивних відрізних кругів і шліфувальних дисків по металу і каменю, які відповідають всім необхідним стандартам якості і безпеки: MPA Hannover, УкрСЕПРО, ЕАС, EN12413.

ТОВ «Новоабразив» готовий задовольнити будь-які найвимогливіші запити наших клієнтів і виробляє продукцію в різних цінових сегментах:

- стандартна серія “STANDART” з найнижчою вартістю кругів, ідеально підходить для домашніх господарств і разової роботи. Представлена торгівельними марками ТМ “NovoAbrasive Standard” та ТМ “Гетьман”;

- професійна серія “PROFI” з ідеальним співвідношенням ціна-якість, ідеально підходить як для звичайних споживачів, так і для професійного використання. Представлена торгівельними марками ТМ “NovoAbrasive Profi” та ТМ “WellCut”;

- індустріальна серія “EXTREME”, яка є новітньою розробкою інженерів команди, ідеально підходить для професіоналів і для тих, хто цінує швидкість і якість. Представлена торгівельною маркою ТМ “NovoAbrasive Extreme”

В рамках вищезазначених серій власних марок і в рамках торгівельних марок замовників ТОВ «Новоабразив» виготовляє наступну продукцію:

- відрізні круги (диски) по металу застосовуються на кутошліфувальних машинах (болгарках) для різання виробів з металу, звичайної і нержавіючої сталі;

- шліфувальні (зачисні) круги (диски) по металу застосовуються на кутошліфувальних машинах (болгарка) для шліфування, для зачистки зварних швів, а також зняття іржі з різних деталей і заготовок;

– круги (диски) пелюсткові торцеві (КПТ) застосовуються для шліфування поверхні, зачистки зварного шва, обробки кромek тощо і підходять для роботи з металом, деревом, пластиком і іншими матеріалами;

– спеціальні круги (диски) для рейок застосовуються для розпилювання (різання) будь-яких типів рейок для будь-яких машин (ручних машин з електро– або бензиновим двигуном або стаціонарних верстатах з ручною подачею);

– відрізні круги (диски) по каменю застосовуються на кутошліфувальних (болгарках) для різання різних матеріалів з каменю та бетону, таких як цегла, бетон, шифер, керамічна плитка, тротуарна плитка, натуральний камінь тощо.

Основним видом діяльності ТОВ «Новоабразив» є:

46.90 Неспеціалізована оптова торгівля

Додатковими видами діяльності ТОВ «Новоабразив» є:

18.12 Друкування іншої продукції

23.91 Виробництво абразивних виробів

33.12 Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення

33.20 Установлення та монтаж машин і устаткування

43.21 Електромонтажні роботи

43.29 Інші будівельно-монтажні роботи

43.34 Малярні роботи та скління

46.19 Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту

46.69 Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням

52.10 Складське господарство

68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна

81.10 Комплексне обслуговування об'єктів

82.92 Пакування

Юридична адреса підприємства: 63202, Україна, Харківська область, смт. Нова Водолага, вул. Харківська 144-А

Для участі у господарській діяльності кожне підприємство повинно мати

певне майно, яке перебуває у його власності чи володінні. Активом вважається все майно підприємства, яке відображається в його фінансовій звітності.

У процесі функціонування бізнесу обсяг активів та їх склад постійно змінюються. Якісні зміни у складі майна підприємства та джерелах формування цього майна найкраще характеризуються за допомогою вертикального та горизонтального підходу до звітності з використанням відповідних показників.

Вертикальний аналіз демонструє структуру майна організації та джерела формування цього майна. Як правило, складові структури розраховуються як відсоток від загальної валюти балансу. Відносні показники мають тенденцію зменшувати негативні наслідки інфляційних процесів, що, як правило, негативно впливає на порівняння абсолютних показників у динаміці.

Горизонтальний аналіз звітності передбачає створення однієї або кількох таблиць, які містять абсолютні та відносні числа, які описують еволюцію об'єкта. Ці числа доповнюються числами, які описують швидкість або коефіцієнт зростання об'єкта. На практиці часто комбінують вертикальний і горизонтальний аналіз, результатом чого є створення таблиць, що описують структуру майна підприємства та його джерела, а також динаміку окремих показників. Результати горизонтального аналізу фінансової звітності ТОВ «Новоабразив» наведені в таблиці 2.1.

Результати аналізу даних таблиці 2.1 свідчать про те, що на ТОВ «Новоабразив» сума необоротних активів у 2022 році порівняно з сумою у 2018 році зросла у 8,2 рази, з 509,2 тис грн до 4181,3 тис грн. Найбільший приріст відбувся у 2020-2021 роках – на 1633,8 тис грн, або на 13,8%, до 3832,7 тис грн, або на 26,0%. Це сталося через встановлення нових основних засобів.

У ТОВ «Новоабразив» протягом наступних двох років очікується збільшення оборотних активів з 22867,7 тис грн до 94802,7 тис грн. Ця тенденція є позитивною і може свідчити про підвищення ефективності управління активами підприємства. Найбільший приріст оборотних активів спостерігався з 2019 по 2020 роки, коли вони зросли більш ніж на 100% з 26864,7 тис грн до 59220,3 тис грн. У 2020-2022 роках зростання сповільнилося, але все ще залишалося позитивним.

Таблиця 2.1 – Горизонтальний аналіз активу балансу ТОВ «Новоабразив» за 2018 – 2022 рр.

Показники	Значення, тис грн					Абсолютне відхилення, тис. грн.			
	2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
АКТИВ									
I. Необоротні активи									
Незавершені капітальні інвестиції	-	-	1200	324,7	-	-	1200	-875,3	-324,7
основні засоби	509,2	582,3	433,8	3506,8	4181,3	73,1	-148,5	3073	674,5
первісна вартість	865,6	987,5	1484,9	6905,5	8235	121,9	497,4	5420,6	1329,5
знос	356,4	405,2	1051,1	3398,7	4053,7	48,8	645,9	2347,6	655
Усього за розділом I	509,2	582,3	1633,8	3832,7	4182,3	73,1	1051,5	2198,9	349,6
II. Оборотні активи									
Запаси	10456,3	12564,3	27336,7	42523,9	62050,1	2108	14772,4	15187,2	19526,2
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	7564,2	8564,3	20597,8	17572,3	15320,1	1000,1	12033,5	-3025,5	-2252,2
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1965,4	2315,4	4299,5	2082,7	381	350	1984,1	-2216,8	-1701,7
Інша поточна дебіторська заборгованість	1896,4	2164,4	4362,6	5455,4	10399,2	268	2198,2	1092,8	4943,8
Гроші та їх еквіваленти	985,4	1256,3	2422,9	6925,6	5083,4	270,9	1166,6	4502,7	-1842,2
Витрати майбутніх періодів	-	-	43,9	505,9	37,1	-	43,9	462	-468,8
Інші оборотні активи	-	-	156,9	338,8	1531,8	-	156,9	181,9	1193
Усього за розділом II	22867,7	26864,7	59220,3	75404,6	94802,7	3997	32355,6	16184,3	19398,1
Баланс	23376,9	27447,0	60854,1	79237,3	98985,0	4070,1	33407,1	18383,2	19747,7

Власний капітал підприємства за два роки зріс з 3658,6 тис грн до 6764 тис грн. Ця тенденція є позитивною і може свідчити про підвищення фінансової стійкості підприємства. Найбільший приріст власного капіталу відбувся між 2020 та 2021 роками, коли він збільшився з 5600,9 тис грн до 10421,4 тис грн, збільшення нерозподіленого прибутку призвело до збільшення власного капіталу. Проте у 2022 році власний капітал зменшився до 6764 тис. грн, що стало наслідком зменшення суми нерозподіленого прибутку на 3657,4 тис грн, що може свідчити про збільшення зобов'язань або зменшення активів підприємства. Ця статистика може свідчити про те, що підприємство матиме фінансові проблеми у 2022 році.

Зобов'язання підприємства за два роки зросли з 258,7 тис грн до 1562,4 тис грн, що свідчить про позитивну динаміку та свідчить про збільшення фінансових зобов'язань підприємства за рахунок залучення довгострокових кредитів.

Таблиця 2.2 – Горизонтальний аналіз пасиву балансу ТОВ «Новообразив» за 2018-2022 рр.

Показники	Значення, тис грн					Абсолютне відхилення, тис. грн.			
	2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
I. Власний капітал									
Зареєстрований капітал	2000	2000	2000	2000	2000	-	-	-	-
Нерозподілений прибуток	1658,6	1894,3	3600,9	8421,4	4764	235,7	1706,6	4820,5	-3657,4
Усього за розділом I	3658,6	3894,3	5600,9	10421,4	6764	235,7	1706,6	4820,5	-3657,4
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення									
Довгострокові кредити банків	258,7	456,2	899,8	1328,7	1562,4	197,5	443,6	428,9	233,7
Усього за розділом II	258,7	456,2	899,8	1328,7	1562,4	197,5	443,6	428,9	233,7
III. Поточні зобов'язання і забезпечення									
Поточна кредиторська заборгованість за:									
товари, роботи, послуги	17845,3	20964,5	46125,2	39132,6	46241	3119,2	25160,7	-6992,6	7108,4
розрахунки з бюджетом	498,6	546,9	1152,2	452,6	174,3	48,3	605,3	-699,6	-278,3
розрахунками з оплати праці	-	854,6	1774,1	1584,7	758,1	854,6	919,5	-189,4	-826,6
Інші поточні зобов'язання	986,1	472,1	4901,4	25919,3	43287,5	-514	4429,3	21017,9	17368,2
Усього за розділом III	19459,6	23096,5	54353,4	67487,2	90658,6	3636,9	31256,9	13133,8	23171,4
Баланс	23376,9	27447	60854,1	79237,3	98985	4070,1	33407,1	18383,2	19747,7

Наступний етап оцінки стану майна передбачає вертикальний аналіз фінансової звітності ТОВ «Новообразив» (таблиці 2.3-2.4, рисунки 2.1-2.2).

Незавершені капітальні витрати були присутні у 2020 році (1,97% від загальної суми боргу), але були відсутні у 2022 році. Це може символізувати завершення значного проекту або інвестиційного режиму. Основні засоби становлять невелику частку загальної заборгованості (від 2,12% у 2019 році до 4,22% у 2022 році). Це може означати, що підприємство не займається виробництвом або не має значних виробничих ресурсів. Резерви складають більшу частину загального боргу (з 44,73% у 2018 році до 62,69% у 2022 році). Це може означати, що підприємство має значну кількість нереалізованих товарів або сировини. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, послуги та продукти зменшується з 32,36% у 2018 році до 15,48% у 2022 році. Це може свідчити про покращення управління дебіторською заборгованістю. Склад операцій, які вимагають грошей і готівки як еквівалент, збільшився з 4,22% у 2018 році до 8,74% у 2021 році, але знизився до 5,14% у 2022 році.

Таблиця 2.3 – Вертикальний аналіз активу балансу ТОВ «Новоабразив» за 2018-2022 рр.

Показники	2018		2019		2020		2021		2022		Відхилення питомої ваги			
	тис грн	питома вага, %	тис грн	питома вага, %	тис грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис грн	питома вага, %	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
I. Необоротні активи														
Незавершені капітальні інвестиції	-	-	-	-	1200	1,97	324,7	0,41	-	-	-	1,97	-1,56	-0,41
Основні засоби	509,2	2,18	582,3	2,12	433,8	0,71	3506,8	4,43	4181,3	4,22	-0,06	-1,41	3,72	-0,21
первісна вартість	865,6	3,7	987,5	3,6	1484,9	2,44	6905,5	8,71	8235	8,32	-0,1	-1,16	6,27	-0,39
знос	356,4	1,52	405,2	1,48	1051,1	1,73	3398,7	4,29	4053,7	4,1	-0,04	0,25	2,56	-0,19
Інші необоротні активи	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього за розділом I	509,2	2,18	582,3	2,12	1633,8	2,68	3832,7	4,84	4182,3	4,23	-0,06	0,56	2,16	-0,61
II. Оборотні активи														
Запаси	10456,3	44,73	12564,3	45,78	27336,7	44,92	42523,9	53,67	62050,1	62,69	1,05	-0,86	8,75	9,02
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	7564,2	32,36	8564,3	31,2	20597,8	33,85	17572,3	22,18	15320,1	15,48	-1,16	2,65	-11,67	-6,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками бюджетом	1965,4	8,41	2315,4	8,44	4299,5	7,07	2082,7	2,63	381	0,38	0,03	-1,37	-4,44	-2,25
Інша поточна дебіторська заборгованість	1896,4	8,11	2164,4	7,89	4362,6	7,17	5455,4	6,88	10399,2	10,51	-0,22	-0,72	-0,29	3,63
Гроші та їх еквіваленти	985,4	4,22	1256,3	4,58	2422,9	3,98	6925,6	8,74	5083,4	5,14	0,36	-0,6	4,76	-3,6
Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	43,9	0,07	505,9	0,64	37,1	0,04	-	0,07	0,57	-0,6
Інші оборотні активи	-	-	-	-	156,9	0,26	338,8	0,43	1531,8	1,55	-	0,26	0,17	1,12
Усього за розділом II	22867,7	97,82	26864,7	97,88	59220,3	97,32	75404,6	95,16	94802,7	95,77	0,06	-0,56	-2,16	0,61
Баланс	23376,9	100	27447,0	100	60854,1	100	79237,3	100	98985,0	100	-	-	-	-

Таблиця 2.4 – Вертикальний аналіз пасиву балансу ТОВ «Новообразив» за 2018-2022 рр.

Показники	2018		2019		2020		2021		2022		Відхилення питомої ваги			
	тис грн	питома вага, %	тис грн	питома вага, %	тис грн	питома вага, %	тис грн	питома вага, %	тис грн	питома вага, %	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
I. Власний капітал														
Зареєстрований (пайовий) капітал	2000	8,56	2000	7,29	2000	3,29	2000	2,52	2000	2,02	-1,27	-4	-0,77	-0,5
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1658,6	7,1	1894,3	6,9	3600,9	5,92	8421,4	10,63	4764	4,81	-0,2	-0,98	4,71	-5,82
Усього за розділом I	3658,6	15,65	3894,3	14,19	5600,9	9,2	10421,4	13,15	6764	6,83	-1,46	-4,99	3,95	-6,32
II. Довгострокові зобов'язання														
Довгострокові кредити банків	258,7	1,11	456,2	1,66	899,8	1,48	1328,7	1,68	1562,4	1,58	0,55	-0,18	0,2	-0,1
Усього за розділом II	258,7	1,11	456,2	1,66	899,8	1,48	1328,7	1,68	1562,4	1,58	0,55	-0,18	0,2	-0,1
III. Поточні зобов'язання і забезпечення														
Поточна кредиторська заборгованість за:														
товари, роботи, послуги	17845,3	76,34	20964,5	76,38	46125,2	75,8	39132,6	49,39	46241	46,72	0,04	-0,58	-26,41	-2,67
розрахунки з бюджетом	498,6	2,13	546,9	1,99	1152,2	1,89	452,6	0,57	174,3	0,18	-0,14	-0,1	-1,32	-0,39
розрахунками з оплати праці	-	-	854,6	3,11	1774,1	2,92	1584,7	2	758,1	0,77	3,11	-0,19	-0,92	-1,23
Інші поточні зобов'язання	986,1	4,22	472,1	1,72	4901,4	8,05	25919,3	32,71	43287,5	43,73	-2,5	6,33	24,66	11,02
Усього за розділом III	19459,6	83,24	23096,5	84,15	54353,4	89,32	67487,2	85,17	90658,6	91,59	0,91	5,17	-4,15	6,42
Баланс	23376,9	100	27447	100	60854,1	100	79237,3	100	98985	100	-	-	-	-

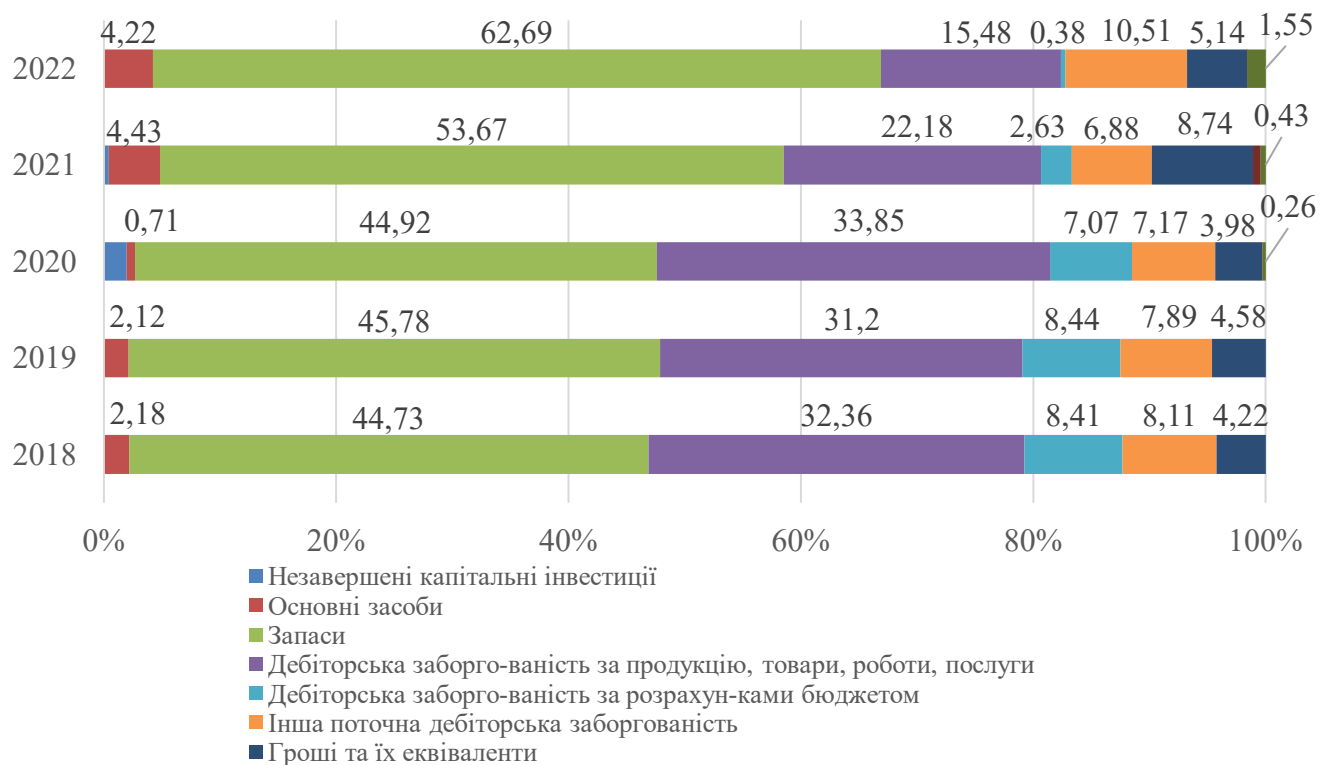

Рисунок 2.1 – Структура активу балансу ТОВ «Новоабразив» у 2018-2022 рр

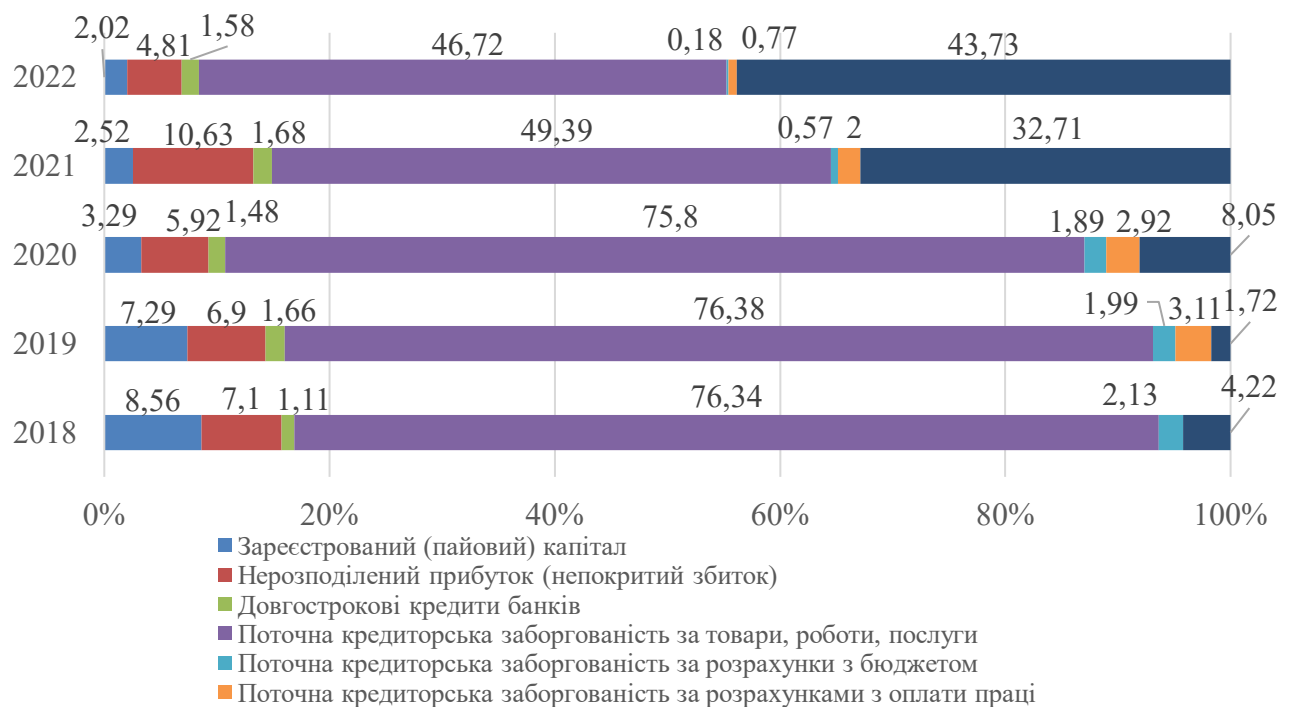

Рисунок 2.2 – Структура пасиву балансу ТОВ «Новоабразив» у 2018-2022 рр

Це може означати зміни у фінансах підприємства. Заборгованість підприємства зросла з 23376,9 тис грн до 98985,0 тис грн що є показником зростання активів підприємства.

У боргу підприємства більшу частину загальної суми боргу становить

поточна кредиторська заборгованість за товари, послуги та оплату праці (з 76,34% у 2018 році до 46,72% у 2022 році). Це може означати, що підприємство залежить від короткострокових боргів на значні суми грошей. Власний капітал обліковується у складі загальної суми боргу (з 8,56% у 2018 році до 2,02% у 2022 році). Це свідчить про постійну відданість фірми капіталу. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) збільшився з 7,1 до 10,6 у 2018 році, а потім знизився до 4,8 у 2022 році. Це може означати зміни в прибутковості підприємства. Довгострокові кредити банків становлять незначну частку загальної суми боргу (від 1,11% у 2018 році до 1,58% у 2022 році). Це говорить про те, що підприємство менше залежить від довгострокових боргів. Інша поточна заборгованість зросла з 4,22% у 2018 році до 43,73% у 2022 році, що свідчить про зростання іншої поточної заборгованості. Заборгованість підприємства зросла з 23376,9 тис грн до 98985 тис грн що є збільшенням зобов'язань підприємства.

Загалом ці цифри свідчать про зміни в структурі боргу підприємства за останні п'ять років. Можливо, підприємству доведеться переглянути свою стратегію щодо управління боргами, щоб максимально використати свої ресурси.

2.2 Аналіз фінансового стану, фінансових результатів та прибутковості підприємства

Фінансовий наслідок діяльності підприємства є результатом контрасту доходів і витрат: якщо дохід більший за витрати, підприємство має прибуток, якщо витрати більші за дохід, підприємство має збитки. Основною діяльністю підприємства є виробництво або продаж товарів (товарів, послуг, робіт), усі вони визначені як основна мета підприємства та складають більшу частину її доходу. Для виробничого підприємства ці процеси полягають у придбанні сировини та матеріалів, створенні продукції та її розподілі.

Основними джерелами інформації, що використовуються для аналізу фінансових результатів, є документи оперативного обліку та фінансової звітності.

ф.№1 «Баланс», ф. № 2 «фінансова звітність», ф. №3 «Звіт про рух грошових коштів», ф. № 4 «Звіт про власний капітал», «Примітки до річної фінансової звітності», статистична звітна інформація «Звіт про виникнення, реалізацію та розповсюдження цінних паперів», внутрішня управлінська інформація.

Прибуток є результатом складного спрямування фінансових потоків, ці потоки характеризуються доходами та витратами бізнесу, які виступають фактором по відношенню до прибутку. Оскільки, як правило, прибуток вважається різницею між доходами та витратами підприємства протягом певного періоду часу, важливо вивчити фактори, що призводять до прибутку, основною складовою якого є доходи та витрати.

Фінансові результати діяльності ТОВ «Новоабразив» в динаміці за період 2018-2022 рр. наведені в таблиці 2.5.

Дані таблиці 2.5 свідчать про те, що показник доходу від реалізації продукції зріс з 32564,7 тис грн до 214652 тис грн у 2021 році, але у 2022 році він знизився до 103 439. Це означає зміну доходу, отриманого від основної діяльності підприємства. Витрати реалізованої продукції (товарів, послуг, робіт) зросли з 26588,1 до 67019,4 тис грн, що свідчить про зростання собівартості продукції внаслідок збільшення обсягів її виробництва та реалізації в попередньому звітному періоді.

Інші операційні доходи зросли з 652,5 грн у 2018 році до 3424 тис грн у 2022 році, що свідчить про збільшення доходів із додаткових джерел. Інші операційні витрати зросли з 5,8 млн грн у 2018 році до \$43,1 млн у 2022 році, що є збільшенням витрат на додаткові операції.

Чистий прибуток зріс з 656,2 тис грн у 2018 році до 4827,8 тис грн у 2021 році, але у 2022 році підприємство втратило вже 3657,4 тис грн у 2020 році. Це було зумовлено негативним впливом факторів зовнішнього середовища, економічною ситуацією в країні, зниженням попиту на продукції та послуг підприємства внаслідок зниження платоспроможності контрагентів підприємства та скорочення операцій. Результатом цього стала відсутність рентабельності підприємства до 2022 року, що призвело до зниження рівня її фінансової безпеки.

Таблиця 2.5 – Динаміка фінансових результатів ТОВ «Новообразив» (в динаміці за 2018 – 2022 рр.)

Показник	Значення, тис грн					Відхилення							
	2018	2019	2020	2021	2022	абсолютне, тис грн				відносне, %			
						2019/2018	2020/2019	2021/2020	2022/2021	2019/2018	2020/2019	2021/2020	2022/2021
чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	32564,7	45678,6	98644,8	214652	103439	13113,9	52966,2	116007	-111213	40,27	115,95	117,6	-51,81
інші операційні доходи	652,5	1216,3	2514,4	2189,7	3424	563,8	1298,1	-324,7	1234,3	86,41	106,73	-12,91	56,37
інші доходи	8,6	14,5	10,2	83,1	9,2	5,9	-4,3	72,9	-73,9	68,6	-29,66	714,71	-88,93
разом доходи	33225,8	46909,4	101169	216924	106872	13683,6	54260	115755	-110053	41,18	115,67	114,42	-50,73
собівартість реалізованої продукції(товарів, робіт, послуг)	26588,1	37620	83267,2	174455	67019,4	11031,9	45647,2	91188	-107436	41,49	121,34	109,51	-61,58
інші операційні витрати	5838,9	8256,3	13510,9	36581,5	43374	2417,4	5254,6	23070,6	6792,5	41,4	63,64	170,76	18,57
інші витрати	-	-	-	-	26,4	-	-	-	26,4				
разом витрати	32427	45876,3	96778,1	211037	110420	13449,3	50901,8	114259	-100617	41,48	110,95	118,06	-47,68
фінансовий результат до оподаткування:													
прибуток (збиток)	798,8	1033,1	4391,3	5887,6	-3548	234,3	3358,2	1496,3	-9435,6	29,33	325,06	34,07	-160,26
податок на прибуток	142,6	186,1	790,4	1059,8	109,4	43,5	604,3	269,4	-950,4	30,5	324,72	34,08	-89,68
чистий прибуток(збиток)	656,2	847	3600,9	4827,8	-3657,4	190,8	2753,9	1226,9	-8485,2	29,08	325,14	34,07	-175,76

Таблиця 2.6 – Факторний аналіз фінансових результатів ТОВ «Новоабразив» (в динаміці показників в періоді з 2018 – 2022 рр.)

Показник	Значення, тис грн					Відхилення абсолютне, тис грн				Вплив чинника на зміну чистого фінансового результату («+» позитивний, «-» негативний)			
	2018	2019	2020	2021	2022	2019 /2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	32564,7	45678,6	98644,8	214652	103439	13113,9	52966,2	116007	-111213	+13 113,9	+52 966,2	+116 006,7	-111 212,9
інші операційні доходи	652,5	1216,3	2514,4	2189,7	3424	563,8	1298,1	-324,7	1234,3	+563,8	+1 298,1	-324,7	+1 234,3
інші доходи	8,6	14,5	10,2	83,1	9,2	5,9	-4,3	72,9	-73,9	+5,9	-4,3	+72,9	-73,9
разом доходи	33225,8	46909,4	101169	216924	106872	13683,6	54260	115755	-110053	+13 683,6	+54 260,0	+115 754,9	-110 052,5
собівартість реалізованої продукції(товарів, робіт, послуг)	26588,1	37620	83267,2	174455	67019,4	11031,9	45647,2	91188	-107436	+11 031,9	+45 647,2	+91 188,0	-107 435,8
інші операційні витрати	5838,9	8256,3	13510,9	36581,5	43374	2417,4	5254,6	23070,6	6792,5	+2 417,4	+5 254,6	+23 070,6	+6 792,5
інші витрати					26,4				26,4				+26,4
разом витрати	32427	45876,3	96778,1	211037	110420	13449,3	50901,8	114259	-100617	+13 449,3	+50 901,8	+114 258,6	-100 616,9
валовий прибуток	5976,6	8058,6	15377,6	40196,3	36419,2	2082	7319	24818,7	-3777,1	+2 082,0	+7 319,0	+24 818,7	-3 777,1
фінансовий результат до оподаткування:													
прибуток (збиток)	798,8	1033,1	4391,3	5887,6	-3548	234,3	3358,2	1496,3	-9435,6	+234,3	+3 358,2	+1 496,3	-9 435,6
податок на прибуток	142,6	186,1	790,4	1059,8	109,4	43,5	604,3	269,4	-950,4	+43,5	+604,3	+269,4	-950,4
чистий прибуток(збиток)	656,2	847	3600,9	4827,8	-3657,4	190,8	2753,9	1226,9	-8485,2	+190,8	+2 753,9	+1 226,9	-8 485,2

Загалом дані свідчать про те, що підприємство бере на себе більший фінансовий ризик через збільшення витрат і зменшення прибутку. Можливо, підприємству доведеться переглянути свою фінансову стратегію, щоб зменшити цю небезпеку.

При аналізі формування доходів важливим є визначення першочергових факторів (факторів), які суттєво вплинули на збільшення або зменшення доходу. Усі фактори, що впливають на прибуток, поділяються на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх факторів належать: інфляційні процеси; законодавство, зокрема податкове законодавство; науково-технічний прогрес у певній галузі; соціальний розвиток регіону. Внутрішні фактори включають:

- прямі внутрішні фактори: обсяг виробництва і реалізації продукції, собівартість продукції, ціна продукції, асортимент продукції та ін.
- внутрішні фактори, які опосередковуються: післяпродажне обслуговування; маркетингова діяльність, у тому числі рекламна; стан зношеності основних засобів; співвідношення між власним і позиковим капіталом та ін.

Аналіз фінансових результатів і життєздатності в контексті застосування інформаційних технологій базується на визначенні основних компонентів процесу дослідження доходів, витрат і прибутку з метою створення пов'язаних етапів процесу та розробки логічно обґрунтованих алгоритмів, які розраховувати аналітичні показники та приймати рішення щодо подальшого розвитку підприємства.

Дані в таблиці 2.6 свідчать про те, що зміни у фінансових результатах ТОВ «Новоабразив» протягом 2018-2022 років викликані іншими факторами, крім контролю за фінансами з боку керівництва підприємства.

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг, робіт) позитивно вплинув на чистий фінансовий результат у 2019, 2020 та 2021 роках, а у 2022 році – негативно на суму 111212,9 тис грн.

На інші операційні доходи в основному вплинуло збільшення доходів, за винятком 2021 року, який зазнав негативного впливу.

Витрати від реалізованої продукції (товарів, послуг, робіт) позитивно

вплинули на загальний фінансовий результат у 2019, 2020 та 2021 роках, але у 2022 році витрати негативно вплинули на загальний фінансовий результат, який оцінювався на 107435,8 тис грн.

Інші операційні витрати постійно позитивно впливали на загальний фінансовий результат.

Валовий прибуток позитивно вплинув на чистий фінансовий результат у 2019, 2020 та 2021 роках, але у 2022 році – негативно.

Податок на прибуток: цей податковий показник позитивно вплинув на загальний фінансовий результат у 2019, 2020 та 2021 роках, але у 2022 році мав негативний вплив.

Чистий прибуток (збиток): Цей показник позитивно вплинув на чистий фінансовий результат за 2019, 2020 та 2021 роки, але у 2022 році негативно вплинув на загальну суму 8485,2 тис грн.

Загалом чистий фінансовий результат був переважно позитивним у 2019, 2020 та 2021 роках, але у 2022 році він був переважно негативним.

У процесі написання дипломної роботи було проведено дослідження складу та структури витрат ТОВ «Новообразив» за період 2018-2022 рр., яка наведена в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз складу та структури витрат ТОВ «Новообразив» за період з 2018 по 2022 рр.

Показник	Роки										Відхилення	
	2018		2019		2020		2021		2022		абсолютне тис грн	питомої ваги, %
	тис грн	питома вага, %	тис грн	питома вага, %	тис грн	питома вага, %	тис грн	питома вага, %	тис грн	питома вага, %	2022/ 2018	2022/ 2018
собівартість реалізованої продукції	26588,1	81,99	37620	82	83267	86,04	174455,2	82,67	67019,4	60,7	40431,3	-21,29
інші операційні витрати	5838,9	18,01	8256,3	18	13511	13,96	36581,5	17,33	43374	39,28	37535,1	21,27
інші витрати	-	-	-	-	-	-	-	-	26,4	0,02	26,4	0,02
разом	32427	100	45876	100	96778	100	211036,7	100	110419,8	100	77992,8	-

З інформації таблиці 2.7 можна зробити висновок, що загальні витрати з 2018 по 2021 рік зросли, але у 2022 році вони зменшилися до 110419,8 тис. грн. У складі

витрат цей показник займав більшу частину загальних витрат у 2018, 2019, 2020 та 2021 роках, але у 2022 році його частка суттєво знизилася до 60,7%, що свідчить про зменшення витрат або обсягу виробництва. Витратна ціна з 2018 по 2021 рік зростала, а в 2022 році знизилася до 67 019,4 тис. грн. Про це свідчить зниження рівня виробництва. Інші операційні витрати протягом періоду постійно зростали, частка цих витрат у загальній сумі зросла з 18 до 39,28, що не пов'язано з виробництвом. такі як адміністративні витрати. Інші витрати були нульовими до 2022 року, коли вони стали 26,4 тис. грн, їх частка становила 0,02%, і це свідчить про введення нових видатків. Усе вищезазначене свідчить про суттєві зміни у структурі витрат підприємства. Для більш детального аналізу необхідно більше інформації. Зокрема, корисно знати, що призвело до зменшення витрат і збільшення інших операційних витрат. Розуміння цих факторів може полегшити планування майбутніх витрат і мати позитивний вплив на ваш загальний дохід.

Оцінка ефективності формування витрат від операційної (виробничої) діяльності ТОВ «Новообразив» за період з 2018 по 2022 роки на підставі даних таблиць 2.4 та 2.5 наведена в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Оцінка ефективності операційної (виробничої) діяльності ТОВ "Новообразив" за період з 2018 – 2022 рр.

Показники	Напрямок позитивної зміни показника	Рік					Абсолютне відхилення			
		2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
коефіцієнт покриття виробничих витрат	зростання	1,225	1,214	1,185	1,23	1,543	-0,011	-0,029	0,045	0,313
коефіцієнт окупності виробничих витрат	падіння	0,816	0,824	0,844	0,813	0,648	0,008	0,02	-0,031	-0,165

При цьому використано показники, які розраховувалися за формулами:

$$K_{\text{покp.витp.}} = \frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Собівартість реалізованої продукції}} \quad (2.1)$$

$$K_{\text{окупн.витp.}} = \frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Чистий дохід}} \quad (2.2)$$

Важливо визнати, що ступінь покриття витрат вимірюється в гривнях.

Загальний дохід від чистого доходу включає собівартість продукції (більший відсоток вигідний). Строк окупності витрат на виробництво – це величина самих витрат на виробництво, яка ведеться для розрахунку 1,0 грн. чистого доходу (зменшення цього показника є вигідним).

Відсоток покриття собівартості у 2018 році склав 1,225, тобто покриття собівартості склало 122,5%. У 2019 році показник незначно знизився до 1,214, а в 2020 році значення зменшилося до 1,185, що є негативним знаком і означає, що виробничі витрати стали більш значними відносно доходів. У 2021 році збільшення знову встановлено на рівні 1,23, але більший розмір показника все одно більший, ніж у 2019 році. У 2022 році можна очікувати істотного зростання до 1543.

Коефіцієнт рентабельності собівартості у 2018 році становив 0,816, тобто кожна витрачена там гривня – це 86 копійок прибутку, з 2018 по 2019 рік коефіцієнт незначно зріс до 0,824, а у 2020 році він зріс до 0,844, у 2021 та 2022 роках показник знизився спочатку до 0,813, а потім до 0,6418, що свідчить про віддачу вартості.

Для опису діяльності досліджуваного підприємства запропоновано різні показники прибутковості, які дозволяють оцінювати підприємство в динамічному ключі. Таблиця 2.9 ілюструє динаміку показників рентабельності ТОВ «Новоабразив».

Таблиця 2.9 – Динаміка витратних показників рентабельності ТОВ «Новоабразив» (період з 2018 – 2022 рр.)

Показник	Формула	Роки					Абсолютне відхилення			
		2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
рентабельність продажу	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Чистий дохід}} (\uparrow)$	0,02	0,019	0,037	0,022	-0,035	-0,001	0,018	-0,015	-0,057
рентабельність продукції	$\frac{\text{Валовий прибуток від реалізації}}{\text{Собівартість реалізованої продукції}} (\uparrow)$	0,225	0,214	0,185	0,23	0,543	-0,011	-0,029	0,045	0,313
рентабельність операційної діяльності	$\frac{\text{Фінансовий результат від операційної діяльності}}{\text{Операційні витрати}} (\uparrow)$	0,135	0,123	0,324	0,159	-0,081	-0,012	0,201	-0,165	-0,24

Рентабельність є показником ефективності керівництва підприємством. Цей показник свідчить про ефективність діяльності організації, її фінансовий стан і

прибутковість. На основі інформації про загальну прибутковість підприємства, а також про окремі потоки доходів, керівництво може приймати рішення щодо отримання додаткового доходу та потенціалу фінансування. Динаміка ресурсних показників досліджуваного підприємства з 2018 по 2022 роки наведена в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Динаміка ресурсних показників рентабельності ТОВ «Новоабразив» (період з 2018 – 2022 рр.)

Показник	Формула	Роки					Абсолютне відхилення			
		2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
рентабельність капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Активи}} (\uparrow)$	0,03	0,03	0,06	0,06	-0,04	-	0,03	-	-0,1
рентабельність власного капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}} (\uparrow)$	0,18	0,22	0,64	0,46	-0,54	0,04	0,42	-0,18	-1
рентабельність залученого капіталу	$\frac{\text{Прибуток до оподаткування}}{\text{Середньорічна вартість залученого капіталу}} (\uparrow)$	0,04	0,04	0,08	0,09	-0,04	-	0,04	0,01	-0,13
рентабельність перманентного капіталу	$\frac{\text{Прибуток до оподаткування}}{\text{Середньорічна вартість власного капіталу та довгострокових зобов'язань}} (\uparrow)$	0,2	0,24	0,68	0,5	-0,43	0,04	0,44	-0,18	-0,93
рентабельність необоротних активів (фондорентабельність)	$\frac{\text{Прибуток до оподаткування}}{\text{Середньорічна вартість необоротних активів}} (\uparrow)$	1,57	1,77	2,69	1,54	-0,85	0,2	0,92	-1,15	-2,39
рентабельність оборотних активів	$\frac{\text{Прибуток до оподаткування}}{\text{Середньорічна вартість оборотних активів}} (\uparrow)$	0,03	0,04	0,07	0,08	-0,04	0,01	0,03	0,01	-0,12
коефіцієнт реінвестування	$\frac{\text{Нерозподілений прибуток}}{\text{Чистий прибуток}} (\uparrow)$	2,53	2,24	1	1,74	-1,3	-0,29	-1,24	0,74	-3,04
період окупності власного капіталу	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Чистий прибуток}} (\downarrow)$	5,58	4,6	1,56	2,16	-1,85	-0,98	-3,04	0,6	-4,01

Суб'єкти господарювання розглядають такі види рентабельності: (1) рентабельність активів, яка визначається як дохід підприємства від зроблених інвестицій, та (2) рентабельність капіталу, яка розраховується діленням доходу від бізнес-підприємство за кількістю використаного капіталу. Додатково прибуток може бути грошовим, сезонним або операційним. Для визначення необхідного показника за основу беруться відповідні дані. Рентабельність виробництва – це

ефективність витрат, пов'язаних з виробництвом товару. В основу розрахунку покладено співвідношення прибутку до собівартості; (6) рентабельність основної діяльності підприємства є досить розширеним поняттям. Розрахунок показників базується на персональних факторах і специфіці організації.

Першим і найбільш значущим показником витрат є виручка, отримана від продукції підприємства, яка розраховується діленням прибутку підприємства на загальну суму продажів. Цей показник використовується для оцінки успішності чи невдачі господарської діяльності підприємства. Він показує прибуток на одиницю доходу або частку прибутку.

Рентабельність капіталу (інвестицій) зросла з 0,03 у 2018 році до 0,06 у 2020 та 2021 роках, але у 2022 році вона стала від'ємною -0,04, що свідчить про зниження рентабельності капіталу.

Рентабельність власного капіталу – це ефективність інвестицій і визначається як частка чистого прибутку, поділена на суму власного капіталу.

Розрахунок цього коефіцієнта для різних періодів полегшує розуміння змін прибутковості. Очевидно, що вищі коефіцієнти доходу є більш вигідними, оскільки вони демонструють відносне збільшення загального доходу, створеного за такої самої суми капіталу. Послідовне збільшення рентабельності власного капіталу свідчить про зростаючу здатність підприємства заробляти гроші для своїх інвесторів. Однак зменшення власного капіталу (яке може бути спричинене, наприклад, купівлею акцій) збільшує рентабельність власного капіталу. Значний рівень заборгованості також призводить до більш високого показника, це тому, що підприємство тепер використовує позиковий капітал замість внутрішніх ресурсів як форми фінансування [45].

Підприємству слід намагатися збільшити цей показник, оскільки він має більш високе значення, що свідчить про підвищення ефективності використання їх капіталу. максимізація цього показника вкрай важлива для кожного підприємства. Рентабельність власного капіталу зросла з 0,18 у 2018 році до 0,64 у 2020 році, але потім знизилася до -0,54 у 2022 році, що вказує на зниження рентабельності власного капіталу.

Рентабельність використаного капіталу – це сума прибутку, отримана за годину використання капіталу. Рентабельність власного капіталу зросла з 0,04 у 2018 році до 0,09 у 2021 році, але знизилася до -0,04 у 2022 році, що вказує на зниження рентабельності власного капіталу.

Фіксована рентабельність капіталу зросла з 0,2 у 2018 році до 0,68 у 2020 році, але потім знизилася до -0,43 у 2022 році, що вказує на зниження рентабельності капіталу.

Показник рентабельності основних засобів (ROF) зріс з 1,57 у 2018 році до 2,69 у 2020 році, але потім знизився до -0,85 у 2022 році, що свідчить про зниження рентабельності основних засобів.

Рентабельність оборотних активів зросла з 0,03 у 2018 році до 0,08 у 2021 році, але стала від'ємною (-0,04) у 2022 році, що свідчить про зниження рентабельності оборотних активів.

Відсоток реінвестованих інвестицій зменшився з 2,53 у 2018 році до 1 у 2020 році, але потім зріс до -1,3 у 2022 році, що свідчить про зменшення реінвестування.

Період окупності власного капіталу зменшився з 5,58 у 2018 році до 1,56 у 2020 році, але потім збільшився до -1,85 у 2022 році, що свідчить про зменшення періоду окупності власного капіталу.

Результати розрахунків дохідних показників рентабельності ТОВ «Новоабразив» наведено в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Динаміка показників рентабельності діяльності ТОВ «Новоабразив» (період з 2018 – 2020 рр.)

Показник	Формула	Роки					Абсолютне відхилення			
		2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
рентабельність продукції (товарів, робіт, послуг)	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Чистий дохід}}(\uparrow)$	0,02	0,019	0,037	0,022	-0,035	-0,001	0,018	-0,015	-0,057
рентабельність операційної діяльності	$\frac{\text{Фінансовий результат від операційної діяльності}}{\text{Доходи від операційної діяльності}}(\uparrow)$	0,119	0,11	0,245	0,137	-0,089	-0,009	0,135	-0,108	-0,226

Показники рентабельності повинні розраховуватися як для всього

підприємства, так і для кожного його структурного підрозділу, включаючи напрями діяльності та види продукції.

У процесі розрахунку рентабельності враховується ступінь виконання прийнятих параметрів (планування, прогнозування тощо). оцінюється, еволюція показників, фактори, що впливають на їх підвищення або зниження, документується, виконується порівняльний багатоперемінний аналіз, документується потенціал прибутку.

Сучасний стан розвитку української економіки характеризується платіжною кризою. Це проявляється в діяльності кожного підприємства: порушується своєчасна і повна оплата трудових зобов'язань, розрахунки з постачальниками, відносини з партнерами. Зменшується обсяг капіталу, спрямованого на інвестиції. За цих умов необхідно оцінити потенціал розвитку підприємства, спрогнозувати фінансово-економічний стан підприємства в майбутньому, визначити шляхи запобігання негативним наслідкам. На ринку кожен бізнес повинен мати точну інформацію щодо ліквідності та життєздатності як підприємства, так і його партнерів.

Ліквідність будь-якого активу вимірюється його здатністю конвертуватися в готівку, а ступінь ліквідності визначається тривалістю періоду часу, протягом якого може відбутися це перетворення. Чим коротший період, тим більшу ліквідність повинен мати актив. Тобто, ліквідність підприємства – це механізм, за допомогою якого фінансові або матеріальні активи перетворюються на готівку з метою своєчасного погашення зобов'язань. Доступно декілька рівнів ліквідності. Загалом, недостатня ліквідність пов'язана з тим, що підприємство не має можливості скористатися прибутковими комерційними можливостями – підприємство не може обирати свої дії, і це обмежує свободу дій керівництва.

Більший дефіцит ліквідності пов'язаний з підприємством, яка не може оплатити свої поточні борги та зобов'язання. Це може призвести до серйозної ліквідації довгострокових інвестицій та активів, а в гіршому випадку – до неплатоспроможності та банкрутства.

Для підприємців відсутність достатньої кількості готівки може призвести до

зменшення доходу, втрати контролю та часткової або повної втрати капітальних витрат. У випадку, якщо власники несуть повну відповідальність, їхні збитки можуть бути більшими, ніж початкова вартість.

Для кредиторів недостатня ліквідність боргу може означати прострочення виплати відсотків або всієї основної суми. Поточний стан фінансів підприємства також може вплинути на взаємодію з клієнтами (постачальниками) і партнерами (покупцями) бізнесу. Ці зміни можуть призвести до неспроможності підприємства виконувати договірні зобов'язання та призвести до втрати відносин з постачальниками.

Коефіцієнт загальної ліквідності – це загальна сума оборотних активів плюс короткострокова заборгованість (оптимальне значення цього коефіцієнта становить 1-2).

Коефіцієнт швидкої ліквідності визначається як відношення високоліквідних активів до пасивів (цей коефіцієнт, повинен бути не менше 0,5).

Коефіцієнт абсолютної ліквідності – це відношення грошових коштів та їх еквівалентів до поточної заборгованості.

Загальні поточні активи (або загальний капітал) – це різниця між поточними активами та поточними зобов'язаннями.

Аналіз ліквідності підприємства базується на даних балансу і дозволяє визначити, що підприємство здатне розрахуватися за поточними боргами. Аналіз ліквідності підприємства проводиться шляхом розрахунку наступних показників (коефіцієнтів): коефіцієнта покриття, коефіцієнта швидкої ліквідності, коефіцієнта абсолютної ліквідності та чистого оборотного капіталу.

Аналіз стану ліквідності ТОВ «Новоабразив» за динамічний період 2018-2022 рр. наведено в таблиці 2.12.

Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) зменшується з 1,175 у 2018 році до 1,046 у 2022 році. Це свідчить про зменшення спроможності підприємства погашати короткострокові борги за рахунок оборотних активів. Оскільки типово значення цього коефіцієнта дорівнює 2, підприємство не досягає цього типового значення.

Таблиця 2.12 – Аналіз показників ліквідності ТОВ "Новообразив" за період з 2018 – 2022 рр.

Показник	Рік					Абсолютне відхилення			
	2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,175	1,163	1,090	1,117	1,046	-0,012	-0,074	0,028	-0,072
коефіцієнт ліквідності швидкої	0,638	0,619	0,587	0,487	0,361	-0,019	-0,033	-0,099	-0,126
коефіцієнт ліквідності абсолютної	0,051	0,054	0,045	0,103	0,056	0,004	-0,010	0,058	-0,047
співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	0,587	0,565	0,538	0,372	0,288	-0,022	-0,026	-0,166	-0,084
чистий оборотний капітал, тис грн	3408,1	3768,2	4866,9	7917,4	4144,1	360,1	1098,7	3050,5	-3773,3

Цей показник використовується для характеристики загальної ліквідності підприємства та демонстрації ступеня забезпечення поточних зобов'язань поточними активами, тобто кількості грошових одиниць поточних активів, необхідних для оплати однієї грошової одиниці поточних зобов'язань. Можна зробити висновок, що збільшення цієї цифри на підприємстві є вигідним. За кордоном прийнято, що значення цього показника становить від 1,0 до 2,0. В Україні застосовуються такі методи фінансового аналізу:

- ступінь коефіцієнта покриття в межах 1,0-1,5 свідчить про те, що підприємство своєчасно повертає борги;
- критичне значення коефіцієнта покриття дорівнює 1,0;
- якщо коефіцієнт покриття більше 1,0, але менше 1,1, то баланс підприємства вважається неліквідним [48].

Коефіцієнт швидкої ліквідності корисний для оцінки здатності підприємства погасити свої поточні борги у разі критичної ситуації, він також корисний для оцінки короткострокової платоспроможності підприємства, тобто періоду часу, необхідного для погашення такої ж суми грошей однією операцією за умови регулярних платежів підприємства. Значення цього коефіцієнта вважається 1, що вважається оптимальним значенням. Для європейських підприємств типове значення Кшл становить 0,8-0,9, для національних підприємств прийнятним вважається значення більше 0,7-0,8 [48].

Коефіцієнт швидкої ліквідності також зменшується з 0,638 у 2018 році до 0,361 у 2022 році, що вказує на зниження спроможності підприємства погасити свої короткострокові борги найбільш ліквідними активами. Оскільки типове значення

цього коефіцієнта дорівнює 1, підприємство не досягає цього типового значення.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності – це здатність підприємства погасити свої борги на дату балансу, тому на основі аналізу цього показника можна зробити висновки про майбутнє підприємства. Прийнято вважати: високе значення коефіцієнта абсолютної ліквідності негативно вплине на рентабельність підприємства, капітал, вкладений у непрацюючі активи, якими є грошові кошти та їх замітники, використовується. У закордонних практичних аналізах оптимальне значення цього показника становить 0,2-0,3; у вітчизняних умовах нормативи ліквідності не розроблені, проте теоретично прийнятним вважається значення коефіцієнта 0,20-0,35. Це означає, що підприємство може повернути 20-35% своїх поточних боргів у найкоротші терміни. Дані таблиці 2.11 свідчать про те, що абсолютний розмір ліквідності зріс з 0,051 у 2018 році до 0,056 у 2022 році, але у 2021 році він досяг максимального значення 0,103. Це свідчить про зміну спроможності підприємства погасити свої короткострокові борги готівкою. Оскільки типове значення цього коефіцієнта становить 0,2, підприємство не відповідає цьому типовому значенню.

Коефіцієнт співвідношення короткострокових боргів і кредитів є показником ефективності менеджменту підприємства в комерційних операціях. Цей показник визначає рівновагу грошових потоків у процесі укладення контрактів з постачальниками та покупцями. У ТОВ «Новоабразив» коефіцієнт короткострокової кредиторської та дебіторської заборгованості зменшується з 0,587 у 2018 році до 0,288 у 2022 році, що свідчить про зменшення залежності підприємства від дебіторської заборгованості. Оскільки типове значення цього коефіцієнта дорівнює 1, підприємство не досягає цього типового значення.

Чистий оборотний капітал зріс з 3408,1 тис грн до 7917,4 тис грн у 2018 і 2021 роках, але зменшився до 4144,1 тис грн у 2022 році. Це свідчить про зміну оборотного капіталу підприємства. Оскільки типове значення цього показника позитивне, підприємство досягає цього типового значення.

Платоспроможність – це наявність готівки та її еквівалента, достатньої для оплати рахунків, які потребують негайної оплати. Платоспроможність є одним із

основних показників, які використовуються для оцінки фінансової життєздатності підприємства, ця метрика стосується здатності підприємства швидко повертати свої борги. Вужче, платоспроможність визначається наявністю фінансової спроможності підприємства розплатитися з кредиторами в найближчій перспективі. Ідея платоспроможності часто витісняється поняттям ліквідності, оскільки обсяг ліквідності в організації є похідним від її платоспроможності [49].

Незалежно від стадії життєвого циклу підприємства, фінансовий менеджмент повинен вибрати оптимальний обсяг ліквідності, якщо підприємство знаходиться на більш пізній стадії життєвого циклу, це призведе до неплатоспроможності або банкрутства, а якщо підприємство знаходиться на більш ранній стадії життєвого циклу це призведе до зниження прибутковості. Для правильного аналізу характерно оцінити баланс, згрупувати активи за рівнем ліквідності, а пасиви – за чергою погашення, джерелами формування резервів і витрат, надлишком (нестачею) власного капіталу. У цьому випадку використовується інформація з балансу та фінансових результатів. Цей метод зазвичай передбачає аналіз фінансів підприємства за один рік або шість місяців. Власний оборотний капітал – це термін, який використовується для оцінки фінансової спроможності та ліквідності підприємства. Це загальна сума власного капіталу та довгострокової заборгованості мінус будь-які необоротні активи або різниця між поточними активами та короткостроковою заборгованістю.

Динаміка показників платоспроможності ТОВ «Новоабразив» наведена в таблиці 2.13.

Аналіз даних ТОВ «Новоабразив» дає такі висновки:

- ВОК зрос з 3408,1 до 7917,4 тис грн у 2018 та 2021 роках, але потім зменшилися до 4144,1 тис грн у 2022 році. Це може свідчити про збільшення короткострокових зобов'язань або зменшення короткострокових активів у 2022 році.

- відсоток коштів, витрачених на власний капітал, зменшився з 0,149 у 2018 році до 0,044 у 2022 році, що свідчить про збільшення залежності від зовнішніх джерел фінансування.

– коефіцієнт маневреності власного капіталу знизився з 0,932 у 2018 році до 0,613 у 2022 році, що може свідчити про зниження гнучкості фінансової структури.

– коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності знизився з 0,168 у 2018 році до 0,084 у 2022 році, що свідчить про зростання залежності від короткострокового фінансування.

– коефіцієнт фінансової залежності зріс з 6,39 у 2018 році до 14,634 у 2022 році, що свідчить про зростання залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Таблиця 2.13 – Динаміка показників платоспроможності ТОВ "Новоабразив" за період з 2018 – 2022 рр.

Показник	Формула	Рік					Абсолютне відхилення			
		2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
власний оборотний капітал, тис грн	ОА – ПЗ	3408,1	3768,2	4866,9	7917,4	4144,1	360,1	1098,7	3050,5	-3773,3
коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	$\frac{ОА - ПЗ}{ОА}$	0,149	0,14	0,082	0,105	0,044	-0,009	-0,058	0,023	-0,061
коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{ОА - ПЗ}{ВК}$	0,932	0,968	0,869	0,76	0,613	0,036	-0,099	-0,109	-0,147
коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності (коефіцієнт фінансової стійкості)	$\frac{ВК + ДЗ}{ЗК} = \frac{ВК + ДЗ}{А}$	0,168	0,159	0,107	0,148	0,084	-0,009	-0,052	0,041	-0,064
коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{А}{ВК} = \frac{ЗК}{ВК}$	6,39	7,048	10,865	7,603	14,634	0,658	3,817	-3,262	7,031

Позначення:

ОА – оборотні активи підприємства;

ПЗ – поточні зобов'язання підприємства;

ДЗ – довгострокові зобов'язання;

ВК – власний капітал підприємства;

ЗК – загальна сума джерел фінансування (загальний капітал) підприємства (валюта балансу);

А – загальна вартість всіх активів підприємства (валюта балансу).

Фінансова оцінка підприємства також передбачає оцінку показників, пов'язаних з її господарською діяльністю, розрахунки яких задокументовані в таблицях 2.14-2.16.

Таблиця 2.14 – Динаміка коефіцієнтів оборотності ТОВ "Новоабразив" за період з 2018 – 2022 рр.

Показник	Формула	Рік					Абсолютне відхилення			
		2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
оборотності активів	$\frac{РП}{ОбА_{сер}}$	1,39	1,66	1,62	2,71	1,04	0,27	-0,04	1,09	-1,67
оборотності дебіторської заборгованості	$\frac{РП}{\text{Середньорічна вартість дебіторської заборгованості}}$	2,85	3,5	3,37	8,55	3,96	0,65	-0,13	5,18	-4,59
оборотності кредиторської заборгованості	$\frac{\text{Середньорічна собівартість реалізації продукції}}{\text{Середньорічна кредиторська заборгованість}}$	1,67	1,98	1,81	3,18	1,14	0,31	-0,17	1,37	-2,04
оборотності запасів (Кз)	$\frac{СР_p}{\text{Середньорічна вартість запасів}}$	2,54	2,99	3,05	4,1	1,08	0,45	0,06	1,05	-3,02
оборотності власного капіталу	$\frac{ЧД_p}{\text{Середньорічний розмір власного капіталу}}$	8,9	11,73	17,61	20,6	15,29	2,83	5,88	2,99	-5,31

Аналіз показників оборотності ТОВ «Новоабразив» привів до наступного висновку.

– коефіцієнт оборотності активів зріс з 1,39 у 2018 році до 2,71 у 2021 році, але потім знизився до 1,04 у 2022 році. Це може свідчити про зниження ефективності використання ресурсів підприємства до 2022 року.

– співвідношення дебіторської заборгованості до загальних активів зросло з 2,85 у 2018 році до 8,55 у 2021 році, але потім знизилося до 3,96 у 2022 році. Це може свідчити про скорочення терміну оплати у 2022 році.

– коефіцієнт боргу до сплати збільшився з 1,67 у 2018 році до 3,18 у 2021 році, але потім знизився до 1,14 у 2022 році. Це може свідчити про зменшення періоду сплати у 2022 році.

– співвідношення запасів до продажів (Кз) зросло з 2,54 у 2018 році до 4,1 у 2021 році, але потім знизилося до 1,08 у 2022 році. Це може свідчити про зниження ефективності використання резерву у 2022 році.

– коефіцієнт власного капіталу до загального обороту збільшився з 8,9 у 2018 році до 20,6 у 2021 році, але потім знизився до 15,29 у 2022 році. Це може свідчити про зниження ефективності використання власного капіталу у 2022 році.

Таблиця 2.15 – Динаміка показників тривалості обороту ТОВ "Новоабразив" за період з 2018 – 2020 рр.

Показник	Формула	Рік					Абсолютне відхилення				
		2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	
тривалість обороту, днів											
дебіторської заборгованості	$\frac{\text{Кількість днів у періоді}}{K_{\text{дз}}}$	126,3	102,8	106,8	42,1	90,8	-23,5	4	-64,7	48,7	
кредиторської заборгованості	$\frac{\text{Кількість днів у періоді}}{K_{\text{кз}}}$	215,1	182	198,4	113,2	315,5	-33,1	16,4	-85,2	202,3	
запасів	$\frac{K360 * \left(\begin{array}{l} \text{Середньорічна} \\ \text{сума запасів} \end{array} \right)}{\text{Середньорічна собівартість реалізованої продукції}}$	141,6	120,2	118,2	87,8	333,3	-21,4	-2	-30,4	245,5	

Аналіз показника, який відображає тривалість дебіторської заборгованості ТОВ «Новоабразив», дозволив зробити висновок, що значення показника зменшилося зі 126,3 днів у 2018 році до 42,1 днів у 2021 році, але потім зросло до 90,8 днів у 2022 році. Це може свідчити про збільшення очікуваної дати оплати за рахунками-фактурами в 2022 році.

Період часу, протягом якого кредиторська заборгованість зменшилася з 215,1 днів у 2018 році до 113,2 днів у 2021 році, а потім збільшилася до 315,5 днів у 2022 році. Це може свідчити про збільшення терміну сплати в 2022 році. Період часу, присвячений обертанню запасів, зменшився зі 141,6 днів у 2018 році до 87,8 днів у 2021 році, але потім збільшився до 333,3 днів у 2022 році. Це може свідчити про збільшення середнього періоду обертання запасів у 2022 році.

Збільшення тривалості періоду, протягом якого утримуються дебіторська, кредиторська заборгованість і запаси, може вказувати на збільшення фінансового ризику. Залежно від ситуації це може бути корисним або шкідливим для підприємства.

Важливо визнати, що показники тривалості погашення (оборотності) відповідають показникам оборотності, при зростанні останньої перша зменшується, і навпаки.

Серед показників ділової активності основним показником ефективності для

підприємства є тривалість періоду, протягом якого активи зберігаються у фіксованому стані (таблиця 2.16).

Таблиця 2.16 – Динаміка показників стану необоротних активів ТОВ «Новоабразив»

Показник	Формула	Рік					Абсолютне відхилення			
		2018	2019	2020	2021	2022	2019/2018	2020/2019	2021/2020	2022/2021
коефіцієнт зносу основних засобів	$\frac{\text{Знос основних засобів}}{\text{Первісна вартість основних засобів}}$	0,41	0,41	0,71	0,49	0,49	0	0,3	-0,22	0
коефіцієнт мобільності необоротних активів	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Необоротні активи}}$	44,91	46,14	36,25	19,67	22,67	1,23	-9,89	-16,58	3
Фондовіддача, грн/грн	$\frac{\text{Обсяг реалізації}}{\text{Середньорічна вартість основних засобів}}$	63,95	78,45	60,38	56,01	24,73	14,5	-18,07	-4,37	-31,28

Коефіцієнт зносу знизився з 0,41 у 2018 році до 0,71 у 2020 році, але потім підвищився до 0,49 у 2021 та 2022 роках, що свідчить про старіння основних засобів у 2020 році, але потім зменшення цього показника та свідчить про заміну старих основних засобів. активів з новими.

Відсоток активів, які є мобільними, зменшився з 44,91 у 2018 році до 22,67 у 2022 році, що свідчить про зменшення частки оборотних активів щодо загальної суми активів, це також свідчить про зниження ліквідності підприємства.

Показник фондовіддачі зріс з 63,95 у 2018 році до 78,45 у 2019 році, але потім знизився до 24,73 у 2022 році, що свідчить про зниження використання основних засобів.

Чим коротший оборот, тим ефективніше працює фінансова система даного підприємства: обсяг продажів за певний період залежить від швидкості обороту, отже, абсолютна величина прибутку збільшується; чим вище товарообіг, тим менше залежних і постійних витрат беруть участь у виробничому процесі, що підвищує прибутковість підприємства. Аналіз ділової активності всередині підприємства або вимірювання доходу дозволяє нам визначити ступінь ефективності підприємства у використанні своїх коштів під час господарської діяльності.

Сьогодні виживання та розвиток будь-якої підприємства залежить від її

фінансової стабільності, це процес, відокремлений від господарської діяльності. Якщо підприємство фінансово спроможне, воно може «витримати» несподівані зміни ринкової ситуації та уникнути банкрутства. Крім того, чим більша її стабільність, тим більш вигідною є це підприємство для інших підприємств у тій же галузі щодо отримання кредитів та інвестицій. Фінансово стійке підприємство здатне своєчасно розраховуватися з боргами перед державою, позабюджетними фондами, працівниками та іншими зацікавленими особами. В кінцевому підсумку фінансова стійкість підприємства – це його здатність розраховуватися з регулярними платежами в нормальних умовах.

2.3 Визначення типу фінансової стійкості та ймовірності банкрутства підприємства

Фундаментальною метою управління фінансовою безпекою підприємства є здатність розробляти та реалізовувати фінансову стратегію, яка відповідає загальним стратегічним цілям підприємства, в умовах невизначеності та конкурентного середовища.

Виходячи з предмета дослідження, важливо розглянути методи аналізу фінансової стійкості та ймовірності банкрутства. Основою для проведення такого аналізу є бухгалтерська документація підприємства.

Безпека фінансів підприємства залежить від таких показників, як фінансова стійкість, обсяг ліквідності в балансі підприємства, неплатоспроможність, співвідношення операційної та фінансової заборгованості. Підтримання фінансової стійкості є першорядною складовою загальної стабільності підприємства, це характеризується збалансованим потоком фінансових ресурсів, наявністю коштів, які дозволяють підприємству займатися своєю діяльністю. Цей показник свідчить про здатність підприємства придбати кошти, необхідні для здійснення основної діяльності, а також своєчасно та в повному обсязі повернути ці кошти.

Для вимірювання фінансової стабільності використовується

трикомпонентний показник, який включає наступні метрики [50]:

– надлишок або нестача власних оборотних коштів. Це різниця між наявним оборотним капіталом і вартістю запасів і витрат.

– надлишок або відсутність довгострокових джерел фінансування для створення запасів і витрат. Це різниця між довгостроковим фінансуванням і витратами на витрати.

– додаткова або відсутня загальна вартість первинних джерел запасів і витрат. Це різниця між загальною кількістю джерел створення запасів і витрат, а також витратами, пов'язаними з запасами.

Цей показник має склад з трьох частин: він дозволяє визначити ступінь фінансової стійкості підприємства: абсолютна, нормальна, порушена або кризова.

Ознаки різних типів фінансової стійкості наведені в таблиці 2.17.

Таблиця 2.17 – Типи фінансової стійкості підприємства

Показники ідентифікації фінансової стійкості	Тип фінансової стійкості			
	абсолютна	нормальна	нестійка (порушена)	кризова
дефіцит (надлишок) власних оборотних коштів	$\geq$	$\leq$	$\leq$	$\leq$
дефіцит (надлишок) джерел фінансування запасів і витрат	$\geq$	$\geq$	$\leq$	$\leq$
дефіцит (надлишок) загальних джерел фінансування запасів і витрат	$\geq$	$\geq$	$\geq$	$\leq$

Абсолютно фінансова стабільність – рідкість, і це найбільш стабільна форма фінансової стабільності. Відрізняється надлишком усіх джерел формування запасів і витрат.

Загальна фінансова стабільність є важливою для життєздатності підприємства. Характеризується нестачею особистого капіталу та надлишком довгострокових джерел фінансування та загального обсягу джерел.

Порушена фінансова стабільність характеризується нежиттєздатністю, але можливість відновлення рівноваги все ще присутня через прихований борг або дохід. Характеризується відсутністю у підприємства оборотних коштів і довгострокових джерел фінансування, а також надлишком загального обсягу фінансування.

Кризова фінансова стабільність характеризується неминучим банкрутством

підприємства, є неоплачені рахунки та прострочені кредити. Характеризується відсутністю обігових коштів, довгострокових джерел фінансування та загального обсягу джерел фінансування.

У таблиці 2.18 узагальнено інформацію та оцінено ступінь фінансової стійкості, пов'язаної зі створенням тривимірного показника за даними ТОВ «Новоабразив».

Таблиця 2.18 – Абсолютні показники фінансової стійкості ТОВ "Новоабразив" за період з 2018 по 2022 роки

Показник	2017	2018	2019	2020	2021
1. Власний капітал, тис грн	3658,6	3894,3	5600,9	10421,4	6764
2. Необоротні активи, тис грн	509,2	582,3	1633,8	3832,7	4182,3
3. Власні оборотні кошти (р.1-р.2)	3149,4	3312	3967,1	6588,7	2581,7
4. Довгострокові зобов'язання, тис грн	258,7	456,2	899,8	1328,7	1562,4
5. Наявність власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів, тис грн (п.3+п.4)	3408,1	3768,2	4866,9	7917,4	4144,1
6. Короткострокові кредити банків і кредиторська заборгованість за товари	19459,6	23096,5	54353,4	67487,2	90658,6
7. Загальний розмір основних джерел покриття запасів, тис грн (р.5 + р.6)	22867,7	26864,7	59220,3	75404,6	94802,7
8. Запаси, тис грн	10456,3	12564,3	27336,7	42523,9	62050,1
9. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів для формування запасів, тис грн (п.3– п.8)	-7306,9	-9252,3	-23369,6	-35935,2	-59468,4
10. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів, тис грн (п.5–п.8)	-7048,2	-8796,1	-22469,8	-34606,5	-57906
11. Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів, тис грн (р.7 – р. 8)	12411,4	14300,4	31883,6	32880,7	32752,6
12. Наявність власних оборотних коштів, довгострокових зобов'язань і короткострокових кредитів банків для формування запасів, днів (р.10*360/усі джерела)	-110,958	-117,872	-136,594	-165,22	-219,89
13. Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття на 1 грн. запасів, грн (п.11/п .8)	1,187	1,138	1,166	0,773	0,528
Показники типу фінансової стійкості					
14. Тривимірний показник	0,0,1	0,0,1	0,0,1	0,0,1	0,0,1
15. Тип фінансової стійкості	нестійке фінансове становище	нестійке фінансове становище	нестійке фінансове становище	нестійке фінансове становище	нестійке фінансове становище

З інформації в таблиці 2.18 видно, що протягом досліджуваного періоду фінансове становище підприємства є нестабільним (фінансова стійкість порушена).

За результатами оцінки тривимірного показника фінансової стійкості, пов'язаного з даною державою, державі було присвоєно «Нестабільний фінансовий стан». Про це також свідчать відносні значення показників фінансової стійкості, які наведені в таблиці 2.19, де наведено еволюцію показників фінансової стійкості ТОВ «Новоабразив» за період з 2018 по 2022 роки.

Таблиця 2.19 – Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ "Новоабразив"

Показник/Нормативне значення	Формула	Рік					Абсолютне відхилення			
		2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021
коефіцієнт автономії (фінансової незалежності, концентрації власного капіталу) ($>0,5$], оптимальне 0,6-0,7)	$\frac{ВК}{ЗК} = \frac{ВК}{А}$	0,157	0,142	0,092	0,132	0,068	-0,015	-0,05	0,04	-0,064
коефіцієнт фінансової залежності (0,6-0,7)	$\frac{А}{ВК} = \frac{ЗК}{ВК}$	6,39	7,048	10,865	7,603	14,634	0,658	3,817	-3,262	7,031
коефіцієнт заборгованості (коефіцієнт концентрації залученого (позикового) капіталу) (0,4-0,6)	$\frac{ДЗ + ПЗ}{ЗК}$	0,843	0,858	0,908	0,868	0,932	0,015	0,05	-0,04	0,064
коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності (коефіцієнт фінансової стійкості) (>1)	$\frac{ВК + ДЗ}{А(ЗК)}$	0,168	0,159	0,107	0,148	0,084	-0,009	-0,052	0,041	-0,064
коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами (0,1 і більше)	$\frac{ОА - ПЗ}{ОА}$	0,149	0,14	0,082	0,105	0,044	-0,009	-0,058	0,023	-0,061
коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів ([0,2])	$\frac{ОА - ПЗ}{ВК}$	0,932	0,968	0,869	0,76	0,613	0,036	-0,099	-0,109	-0,147
коефіцієнт структури довгострокових джерел фінансування (0,67-1,5)	$\frac{ДЗ}{ВК + ДЗ}$	0,066	0,105	0,138	0,113	0,188	-0,827	0,033	-0,025	0,075
коефіцієнт співвідношення зобов'язань і власного капіталу (коефіцієнт фінансування, коефіцієнт фінансового ризику) ($\downarrow$)	$\frac{ДЗ + ПЗ}{ВК}$	5,39	6,048	9,865	6,603	13,634	0,658	3,817	-3,262	7,031

Використані позначення:

ЗК – загальна сума джерел фінансування підприємства (валюта балансу);

ВК – власний капітал;

А – загальна вартість всіх активів підприємства (валюта балансу).

Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів характеризує склад фінансових ресурсів підприємства. Вважається частиною розподілу позикових коштів у формі капіталу. Максимально допустиме значення цього показника – 1, що означає рівність залучених і власних коштів підприємства.

Співвідношення заборгованості до власного капіталу зросло з 5,39 у 2018 році до 13,634 у 2022 році, що вказує на те, що тепер підприємство більше залежить

від зовнішнього фінансування.

Коефіцієнт автономії (концентрація власного капіталу) використовується для опису відсотка коштів, що належать власникам бізнесу, інвестованого в загальну вартість майна. Типове мінімальне значення коефіцієнта автономії оцінюється лише на рівні 0,5, що передбачає залежність позикових коштів від власних ресурсів підприємства, тобто якби підприємство реалізовувало майно за рахунок власних джерел, то воно б мати можливість погасити свої кредити. Однак при оцінці цього коефіцієнта важливо враховувати приналежність підприємства до певної галузі (наприклад, машинобудівні підприємства повинні мати більш високе значення коефіцієнта автономності, ніж торгові підприємства, що пояснюється більшою питомою вагою необоротних активів в структурі балансу), наявність довгострокових коштів та інші фактори, розглянуті вище.

З даних таблиці 2.19 видно, що значення цього показника не відповідало очікуваній нормі. Коефіцієнт автономії зменшується з 0,157 у 2018 році до 0,068 у 2022 році. Це означає, що відсоток власного капіталу в загальному капіталі підприємства зменшився, що може означати збільшення фінансового ризику.

Коефіцієнт левериджу – це відсоток власних коштів, спрямованих на поточні видатки. Немає чітких рекомендацій щодо значення цього коефіцієнта, але вважається, що він має становити принаймні 0,2, що дасть підприємству достатню гнучкість у використанні власного капіталу.

Щоб визначити коефіцієнт маневреності, важливо оцінити його значення відносно середнього значення попереднього періоду або значення найближчого конкурента. Аналіз показав, що цей показник під час розслідування був у хорошому діапазоні, хоча все ще коливався. Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів зменшився з 0,932 у 2018 році до 0,613 у 2022 році, що є показником зменшення частки оборотних коштів у загальній сумі оборотних активів.

Коефіцієнт фінансової залежності зріс з 6,39 у 2018 році до 14,634 у 2022 році, що свідчить про зростаючу залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Коефіцієнт заборгованості зріс з 0,843 у 2018 році до 0,932 у 2022

році, що свідчить про більшу частку активів підприємства, які екстерналізуються. Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності знизився з 0,168 у 2018 році до 0,084 у 2022 році, що свідчить про зменшення частки довгострокових зобов'язань у загальних зобов'язаннях. Коефіцієнт власного капіталу зменшився з 0,149 у 2018 році до 0,044 у 2022 році, що є показником зменшення частки власного капіталу в загальній сумі поточних зобов'язань. Частка довгострокових джерел фінансування, які є структурованими, зросла з 0,066 у 2018 році до 0,188 у 2022 році, що означає збільшення частки довгострокової заборгованості в загальній сумі заборгованості.

Загалом ці статистичні дані свідчать про те, що підприємство бере на себе більше фінансових ризиків через свою залежність від зовнішніх джерел фінансування. Можливо, підприємству доведеться переглянути свою фінансову стратегію, щоб зменшити цю небезпеку.

На практиці дискримінантний аналіз є одним із найважливіших інструментів раннього виявлення та запобігання банкрутству підприємств. Його визначення полягає в тому, що за допомогою математичних і статистичних методів створюється функція та обчислюється інтегральний показник, який дає змогу з високим ступенем ймовірності прогнозувати банкрутство.

Дискримінаційні іноземні моделі прийнято вважати універсальними. Їм не вистачає конкретних рекомендацій щодо того, до яких підприємств вони мають бути найефективнішими, а яких їм слід уникати будь-якою ціною. Аналіз цих моделей показує, що вони в першу чергу призначені для прогнозування неплатоспроможності великих і середніх підприємств, тому точність прогнозів щодо малого бізнесу є щонайменше дискусійною.

Деякі методи не підходять для аналізу фінансового стану малих підприємств. Ці типи моделей використовують показники, які не відображаються у типовому звіті малого бізнесу (наприклад, грошовий потік), або не є специфічними для типового малого бізнесу (наприклад, ринкова ціна акцій). Важко вибрати одну з моделей як найбільш точний провісник. Проте концептуальна модель О.О. Терещенка найвигідніше використовувати українським підприємствам, оскільки він виведений на основі аналізу дій вітчизняних підприємств. Незважаючи на те,

що всі моделі мають переваги і недоліки, їх можна і потрібно застосовувати комплексно і завчасно, це дозволить запобігти появі ознак фінансових негараздів і запобігти їх.

Давайте обговоримо деякі з них. Оцінку ймовірності банкрутства ТОВ «Новоабразив» проведемо за допомогою двофакторної моделі Е. Альтмана (таблиця 2.20). Двофакторна модель Альтмана оцінюється за формулою 2.3:

$$Z = -0,3877 - 1,0736\text{КП} + 0,579\text{КФЗ}, \quad (2.3)$$

Таблиця 2.20 – Аналіз ймовірності банкрутства ТОВ "Новоабразив" за період з 2018 по 2022 роки, використовуючи двофакторну модель Е. Альтмана

Показники	Роки				
	2018	2019	2020	2021	2022
КП – коефіцієнт покриття (поточної ліквідності)	1,18	1,16	1,09	1,12	1,05
КФЗ – коефіцієнт фінансової залежності (коефіцієнт концентрації позикового капіталу)	0,84	0,86	0,91	0,87	0,93
$Z = -0,3877 - 1,0736\text{КП} + 0,579\text{КФЗ},$	-1,16819	-1,1351	-1,031	-1,0864	-0,9765
Ймовірність банкрутства	низька	низька	низька	низька	низька

Ймовірність банкрутства є низькою, оскільки всі значення Z-коефіцієнта Альтмана для ТОВ «Новоабразив» за період з 2018 по 2022 рік менші за 0, якщо Z більше або дорівнює 0, ймовірно, що підприємство може бути банкрутом. Оцінимо ймовірність банкрутства ТОВ «Новоабразив» за моделлю Романа Ліса (таблиця 2.21). Ми оцінимо рівняння за формулою 2.4:

$$Z = 0,063X_1 + 0,092X_2 + 0,057X_3 + 0,001X_4, \quad (2.4)$$

Ймовірність банкрутства є високою, оскільки всі значення Z-коефіцієнта, пов'язаного з ТОВ «Новоабразив» за період з 2018 по 2022 рік, менше 0,037, якщо Z більше 0,037, ймовірність банкрутства низька. Оцінку ймовірності банкрутства ТОВ «Новоабразив» проведемо за допомогою моделі Спринггейта (табл. 2.22).

Таблиця 2.21 – Аналіз ймовірності банкрутства ТОВ "Новоабразив" за період з 2018 по 2022 рр., використовуючи модель Романа Ліса

Показники	Роки				
	2018	2019	2020	2021	2022
X ₁ – відношення оборотного капіталу до всіх активів	0,146	0,137	0,08	0,1	0,042
X ₂ – відношення прибутку від реалізації до всіх активів	0,034	0,037	0,072	0,073	-0,036
X ₃ – відношення нерозподіленого прибутку до всіх активів	0,071	0,069	0,059	0,106	0,048
X ₄ – відношення власного капіталу до позичкового капіталу	0,188	0,169	0,103	0,154	0,075
$Z = 0,063X_1 + 0,092X_2 + 0,057X_3 + 0,001X_4$	0,016561	0,016137	0,01513	0,019212	0,002145
Імовірність банкрутства	висока	висока	висока	висока	висока

Ми оцінимо рівняння за формулою 2.8:

$$Z = 1,03X_1 + 3,07X_2 + 0,66X_3 + 0,4X_4, \quad (2.5)$$

Таблиця 2.22 – Аналіз ймовірності банкрутства ТОВ "Новоабразив" за період з 2018 по 2022 роки з використанням моделі Спрінггейта

Показники	Роки				
	2018	2019	2020	2021	2022
X ₁ – власний оборотний капітал/ всього активів	0,135	0,121	0,065	0,083	0,026
X ₂ – прибуток до виплати відсотків/ всього активів	0,034	0,038	0,072	0,074	-0,036
X ₃ – прибуток до оподаткування/ поточні зобов'язання	0,041	0,045	0,081	0,087	-0,039
X ₄ – чистий дохід/ всього активів	1,393	1,664	1,621	2,709	1,045
$Z = 1,03X_1 + 3,07X_2 + 0,66X_3 + 0,4X_4$	0,82769	0,93659	0,98985	1,45369	0,30852
Імовірність банкрутства	висока	низька	низька	низька	висока

Імовірність банкрутства за моделлю Спрінггейта у 2018 та 2022 роках є високою, оскільки значення Z-коефіцієнта для ТОВ «Новоабразив» у ці періоди становили менше 0,862, для періоду з 2019 по 2021 роки було встановлено про низьку ймовірність банкрутства.

Незважаючи на те, що всі моделі мають переваги і недоліки, їх потрібно і можна застосовувати завчасно і комплексно, незважаючи на те, що підприємство добре працює і є прибутковим.

Це пояснюється тим, що проблем можна уникнути, а за умови належного управління ними можна запобігти.

Висновки до другого розділу

Результати аналізу фінансово-економічних показників ТОВ «Новообразив» у другому розділі дозволили зробити висновок, що фінансовий стан протягом усього періоду аналізу вважається нестабільним. У 2022 році фінансова ситуація суттєво погіршилась, що призведе до більшого наближення до банкрутства, про що свідчить оцінка ймовірності банкрутства на основі різних моделей. Одне з пояснень такої ситуації – підприємство зазнало значних збитків у 2022 році.

Аналіз показав, що відбулися зміни як у складі активів, так і в пасивах підприємства: інвестиції в запаси складають більшу частину загального балансу (з 44,73% у 2018 році до 62,69% у 2022 році), що вказує на те, що підприємство має значний кількість нереалізованих товарів або сировини. У пасивах підприємства переважну частину загальної заборгованості складає поточна кредиторська заборгованість за товари, послуги та роботи (з 76,34% у 2018 році до 46,72% у 2022 році), що свідчить про значну залежність підприємства від короткострокової заборгованості.

Показник чистого доходу від реалізованої продукції підприємства зріс з 32 564,7 до 214 652 у 2021 році, але знизився до 103 439 у 2022 році, що свідчить про зрушення доходів від основної діяльності підприємства. Витрати реалізованої продукції (товарів, послуг, робіт) зросли з 26588,1 до 67019,4, що свідчить про зростання собівартості продукції внаслідок збільшення обсягів її виробництва та реалізації в попередньому звітному періоді. Аналіз вартісних, ресурсних і дохідних

показників рентабельності привів до висновку, що продукція більш рентабельна в короткостроковому періоді, але що рентабельність буде знижуватися в довгостроковому. У 2020 році всі три показники зросли, але в 2021 році всі показники знизилися, що призвело до негативної рентабельності у 2022 році та збитковості підприємства.

Оцінка фінансового стану співпала з висновками щодо переважання негативних тенденцій, які негативно вплинули на фінансову стійкість підприємства у 2022 році. Це не вплинуло на тривимірний показник фінансової стійкості підприємства, оскільки це показник вказує на стан нестабільності у 2018-2022 рр.

Фактори, що негативно вплинули на фінансовий стан підприємства у 2022 році, включають: збільшення тривалості обороту за всіма показниками; зменшення розміру оборотних коштів; зменшення коефіцієнта маневреності капіталу та інші зниження коефіцієнта забезпеченості капіталом, зменшення коефіцієнта довгострокової фінансової незалежності, збільшення співвідношення короткострокової заборгованості та капіталу та інші збільшення короткострокового термін.

Результати аналізу показників, пов'язаних із ймовірністю банкрутства в різних моделях, показали, що неможливо відрізнити найбільш прийнятні іноземні моделі для українських ситуацій від інших розглянутих моделей, оскільки вони не враховують фактори зовнішнього середовища, пов'язані з бізнесом в Україні. У результаті вчені рекомендують модель О.О. Терещенка, яка більше за інші відповідає сучасним умовам функціонування українських підприємств. найбільш вигідно використовувати українським підприємствам, оскільки створено на основі аналізу дій інших підприємств на внутрішньому ринку.

3 Удосконалення системи управління фінансовою безпекою ТОВ «Новоабразив»

3.1 Використання ймовірнісних моделей оцінки банкрутства в системі фінансової безпеки підприємства

В умовах ринку висока конкурентоспроможність і стійка позиція організації визначається захистом від зовнішніх і внутрішніх загроз, що знижує рівень фінансової безпеки організації. Стійкість фінансової системи та низька ймовірність банкрутства є важливими складовими успішної роботи.

Багато авторів по-різному визначають «фінансову безпеку», але всі вони сходяться на тому, що вона є життєво важливою складовою економічної безпеки. Під загрозою фінансових втрат Бланк І.А. розуміє спосіб вираження фінансових інтересів у зв'язку з фінансовим кліматом діяльності підприємства, це вказує на реальну або потенційну небезпеку різних факторів і умов, пов'язаних з фінансовим розвитком, і призводить до прямих або непрямих економічних втрат. Безпека фінансів підприємства часто залежить від різноманітних небезпек як всередині, так і зовні підприємства, тому керівництво має враховувати та проводити детальний аналіз фінансового стану, який відображає стан капіталу під час його руху та спроможність підприємства. бізнес повертати борги і розвиватися в певній перспективі. Аналіз фінансового стану включає декілька блоків (оцінка стану майна та структури капіталу, оцінка ефективності та інтенсивності використання капіталу, оцінка фінансової стійкості та життєздатності), які взаємопов'язані та дають комплексну характеристику організації, потім ця інформація використовується для вирішення проблем, які впливають на функціонування організації та вимагають розробки ініціатив щодо покращення діяльності підприємства в контексті підвищення її фінансової безпеки та уникнення банкрутства.

Розглянувши вітчизняний та зарубіжний досвід щодо аналізу ймовірності банкрутства, доцільно зробити загальний висновок щодо можливого застосування

цих питань: відсутність досвіду щодо проведення аналізу за галузями (напр.

Результати аналізу ймовірності банкрутства, наведені в таблиці 3.1, збігаються з висновками, оскільки демонструють розбіжності між висновками різних моделей.

Таблиця 3.1 – Аналіз ймовірності банкрутства ТОВ "Новообразив" за різними моделями

Показники	Роки				
	2018	2019	2020	2021	2022
Оцінка ймовірності банкрутства за двофакторною моделлю Альтмана					
Z =	-1,168188	-1,135136	-1,031034	-1,086402	-0,97651
ймовірність банкрутства	низька	низька	низька	низька	низька
Оцінка ймовірності банкрутства за моделлю Романа Ліса					
Z =	0,016561	0,016137	0,01513	0,019212	0,002145
ймовірність банкрутства	висока	висока	висока	висока	висока
Оцінка ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта					
Z =	0,82769	0,93659	0,98985	1,45369	0,30852
ймовірність банкрутства	висока	низька	низька	низька	висока

Як показано в таблиці 3.1, висновки щодо ймовірності банкрутства ТОВ «Новообразив» при використанні двофакторної моделі Альтмана, моделі Романа Ліса та моделі Спрінгейта узгоджувалися лише з 8 із 15 випадків. Таким чином, аналіз ймовірності банкрутства за іноземними методиками є ефективним, але не враховує специфіку українських підприємств, тому розроблені вітчизняні методики аналізу повинні дати більш точні результати. Для усунення недоліків вищезазначених моделей рекомендуємо використовувати модель дискримінантного аналізу О. Терещенка, перевагами якої є: простота розрахунку; базується на вітчизняних статистичних даних, враховує специфіку сектору в бізнесі; завдяки використанню різноманітних модифікацій первинної моделі для різних типів бізнесу, вона може бути використана для вирішення питання визначення критичних значень метрик, які пов'язані з ймовірністю банкрутства конкретного сектору бізнесу.

Крім того, у статті [48] визнаються обмеження конкретної моделі, що використовується для оцінки ймовірності банкрутства, модель фокусується на уникненні неправильної класифікації фінансово неспроможних підприємств як стабільних. Ця асиметрія має на меті захистити інвестора від більш ризикованих

вкладень коштів, але вона зменшує загальну точність прогнозу. Великий ступінь невизначеності. Інформація в цьому прогнозі переважно суб'єктивована і не дає підстави для практичних висновків; модель показує лише наявність чи відсутність кризи на підприємстві відносно розрахованих фінансових показників, що унеможливорює виявлення ранніх ознак кризи на підприємстві.

Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю О. Терещенка здійснюється за формулою [47]:

$$Z = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10X_3 + 5X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6, \quad (3.1)$$

де X_1 – відношення грошових надходжень до зобов'язань;

X_2 – відношення суми активів до зобов'язань;

X_3 – відношення чистого прибутку/збитку до середньорічної суми активів;

X_4 – відношення чистого прибутку/збитку до виручки;

X_5 – відношення виробничих запасів до виручки;

X_6 – відношення виручки до основного капіталу.

Методику розрахунку проміжних показників моделі наведено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Методика розрахунку проміжних показників моделі О. Терещенка

Показник	Формула розрахунку	Роки				
		2018	2019	2020	2021	2022
$X_1 =$	р. 2000 (ф. 2) / р. 1695 (ф. 1)	1,673	1,978	1,815	3,181	1,141
$X_2 =$	р. 1900 (ф. 1) / р. 1695 (ф. 1)	1,201	1,188	1,12	1,174	1,092
$X_3 =$	р. 2350 (ф. 2) / р. 1900 (ф. 1)	0,028	0,031	0,059	0,061	-0,037
$X_4 =$	р. 2350 (ф. 2) / р. 2000 (ф. 2)	0,02	0,019	0,037	0,022	-0,035
$X_5 =$	р. 1100 (ф. 1) / р. 2000 (ф. 2)	0,321	0,275	0,277	0,198	0,6
$X_6 =$	р. 2000 (ф. 2) / р. 1900 (ф. 1)	1,393	1,664	1,621	2,709	1,045
$Z =$		3,221	3,716	3,832	5,916	1,538
Оцінка імовірності банкрутства		не загрожує банкрутство	не загрожує банкрутство	не загрожує банкрутство	не загрожує банкрутство	фінансова рівновага порушена, у разі переходу на антикризове управління банкрутство не загрожує

Критеріями оцінювання можливості банкрутства при цьому є:

$Z > 2$ – не загрожує банкрутство;

$1 < Z < 2$ – фінансова рівновага порушена, у разі переходу на антикризове управління банкрутство не загрожує;

$0 < Z < 1$ – загроза банкрутства, якщо не будуть проведені санаційні заходи;
 $Z < 0$ – підприємство є напівбанкрутом.

У таблиці 3.3 узагальнено потенціал для банкрутства з використанням різних моделей ймовірності.

Таблиця 3.3 – Аналіз ймовірності банкрутства за різними моделями та фінансової стійкості ТОВ "Новоабразив"

Показники	Роки				
	2018	2019	2020	2021	2022
Оцінка ймовірності банкрутства за двофакторною моделлю Альтмана					
ймовірність банкрутства	низька	низька	низька	низька	низька
Оцінка ймовірності банкрутства за моделлю Романа Ліса					
ймовірність банкрутства	висока	висока	висока	висока	висока
Оцінка ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта					
ймовірність банкрутства	висока	низька	низька	низька	висока
Оцінка ймовірності банкрутства за моделлю О. Терещенка					
ймовірність банкрутства	не загрожує банкрутство	не загрожує банкрутство	не загрожує банкрутство	не загрожує банкрутство	фінансова рівновага порушена, у разі переходу на антикризове управління банкрутство не загрожує
Оцінка типу фінансової стійкості підприємства					
тривимірний показник	0,0,1	0,0,1	0,0,1	0,0,1	0,0,1
тип фінансової стійкості	нестійке фінансове становище	нестійке фінансове становище	нестійке фінансове становище	нестійке фінансове становище	нестійке фінансове становище

Аналіз даних таблиці 3.3 показує, що ймовірність банкрутства є однаковою для кожної з моделей, запропонованих О. Терещенком і Спрінгейтом. Як наслідок, їх використання слід вважати найбільш практичним в управлінні українськими підприємствами. Крім того, висновки щодо типу фінансової стійкості збігаються з оцінками ймовірності банкрутства на основі моделі Романа

Ліза. Це свідчить про те, що фінансова стабільність і ймовірність банкрутства пов'язані одне з одним.

У науковій літературі представлена методика розрахунку фінансової стійкості підприємства та потенційної фінансової вартості підприємства на основі інформації про ймовірність банкрутства, виведена з моделі О. Терещенка, яку пропонується використовувати. у випадку ТОВ «Новоабразив» (табл. 3.4). На підставі проведеного аналізу можна зробити висновок, що фінансовий потенціал підприємства залежить від його фінансової стійкості або ймовірності банкрутства.

Таблиця 3.4 – Матриця оцінок фінансової стійкості та фінансового потенціалу за розрахунковою моделлю О. Терещенка

Показник	Стан підприємства		
	існує загроза банкрутства	фінансова стійкість порушена	банкрутство не загрожує
фінансова стійкість	фінансова стійкість відсутня. підприємство фінансово нестабільне	діяльність підприємства є прибутковою, але ступінь їх стабільності в першу чергу залежить від змін середовища всередині та за межами підприємства.	діяльність підприємства прибуткова. фінансовий стан є стабільним. фінансова стійкість висока.
рівень фінансового потенціалу	низький	середній	високий

Крім того, дослідники помітили, що ефективніше використовувати кілька моделей для оцінки ймовірності банкрутства, щоб отримати більш точний результат щодо ситуації. Розглянуті моделі сприяють визначенню фінансової спроможності підприємства, яка є основним фактором оцінки стану підприємства під час кризи, наслідком якої є банкрутство підприємства [46].

3.2 Методичне забезпечення процесу оцінки ступеня фінансової стійкості ТОВ «Новоабразив».

Для визначення ступеня фінансової безпеки підприємства в сучасний час використовуються різні методи, серед яких найбільш популярними є: [47]: метод,

заснований на порівнянні фінансових показників, що відносяться один до одного, і аналізі того, як вони змінилися; на основі оцінки наслідків загрози фінансових втрат через визначення розміру матеріальних збитків; індикативний – заснований на відхиленні фактичного значення показника від планового значення ; на основі розрахунку інтегрального показника.

Перший спосіб досить розширювальний, оскільки в цьому випадку мета забезпечення фінансової безпеки фактично пов'язана із загальною оцінкою фінансового стану підприємства. Багато вчених вважають, що оцінка фінансової стійкості підприємства не повинна обмежуватися простим аналізом його фінансового стану. Деякі автори виступають за використання критерію «найбільшої кумулятивної шкоди безпеці», щоб визначити, чи безпечне фінансове зобов'язання. Однак такий критерій надзвичайно складно розрахувати через відсутність необхідних обліково-статистичних даних. Його використання вимагає додаткового обліку, а за відсутності необхідних даних цей показник може розрахувати тільки фахівець, але точність розрахунку залежить від особистого фактора.

Одним із поширених підходів є індикативний метод, який вибирає показники, що описують фінансову безпеку особи, і порівнює їх фактичні значення з пороговими значеннями. Однак, незалежно від обраного методу, першим кроком в оцінці фінансової спроможності підприємства є створення системи показників (або метрик), які дозволять його оцінити. Наприклад, деякі вчені виступають за включення: фінансові коефіцієнти (покриття, автономія, фінансовий леверидж, безпека одержувача, рентабельність активів і рентабельність капіталу); середньозважена вартість капіталу (WACC); показник просування бізнесу; структура кредитів; показники різноманітності покупця (продавця); збільшення прибутку, збільшення продажів і збільшення активів мають спільний знаменник, який є темпом зростання; співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості.

При виборі показників необхідно виходити з того, що для цих метрик можна визначити критичні та типові значення. Критична величина – це мінімальний

рівень безпеки, який може бути досягнутий, якщо підприємство не зможе його подолати, воно перейде в зону діяльності, яка характеризується неефективним використанням ресурсів і наявністю негативних наслідків різного характеру.

Стратегічний потенціал підприємства – це потенціал підприємства, достатній для забезпечення її здатності до самовідтворення в часі та стабільного функціонування як у сьогоденні, так і в майбутньому, ці цінності слід визначати з урахуванням економічного розвитку підприємства та конкретної галузі.

Під пороговими (критичними) значеннями показників фінансової безпеки науковці розуміють граничні значення цих показників, несприятливий вплив яких призводить до розвитку негативних тенденцій (виникнення загроз) у сфері фінансової безпеки, а як В результаті відбувається нерівномірний розподіл економічних ресурсів підприємства і зрив всього їх розвитку. Найбільший ступінь безпеки досягається, коли всі показники знаходяться в межах дозволеного діапазону своїх порогових значень, а порогові значення одного індикатора не перевищуються, щоб отримати користь від існування іншого.

При використанні цього методу однією з проблем є складність визначення порогових значень показників, а також створення системи їх складу. І навпаки, рекомендується створити просту систему показників, яка не містить повторюваних показників. Обмеження кількості показників підвищує наочність результатів, крім того, дає змогу зробити однозначний висновок про фінансову спроможність підприємства та підвищує ефективність оцінки. Серед метрик повинні бути метрики, які розглядають конкретні аспекти галузі, найбільш поширені для даного бізнесу та ті, що мають значне стратегічне значення. Система показників повинна відповідати складу та серйозності основних небезпек для фінансової стійкості підприємства. При розрахунку граничних значень важливо враховувати специфіку діяльності підприємства, специфіку ринку та умови, в яких працює підприємство.

Деякі вчені вважають важливим визначення сумарного показника фінансової стійкості підприємства. Однак на сьогодні не існує єдиного загальновизнаного методу його розрахунку. Беручи до уваги проблеми з отриманням інформації, а також розрахунком При критичних порогових значеннях показників метод

експертних оцінок став загальноприйнятим для оцінки ступеня досягнення фінансової безпеки. При використанні компонента можна використовувати як для розрахунку важливості кожного компонента фінансової безпеки підприємства через їх вплив на загальне значення цього показника, так і для розрахунку загального показника фінансової безпеки підприємства. [47]

Іншим методом розрахунку інтегрального показника фінансово забезпеченого підприємства є індикаторний метод, який передбачає наступні етапи: створення переліку показників фінансової стійкості; пояснення вибору еталонних і порогових значень для показників; орієнтація при зіставленні показників із середнім рівнем, а не з найкращим із можливих їх значень; проведення аналізу метрик, які позитивно впливають на рівень фінансової безпеки, та метрик, що знижують рівень, з метою розробки набору стратегій для усунення негативних ефектів.

Ступінь відмінності кожного показника від порогового значення розраховується за формулами:

– якщо показник-стимулятор (напрямок зміни оптимізації показника $\rightarrow \max$):

$$x_i = \frac{a_i}{a_i^n} \quad (3.2)$$

де a_i – фактичне значення показника;

a_i^n – порогове значення показника;

– якщо показник-дестимулятор (напрямок зміни показника $\rightarrow \min$):

$$x_i = \frac{a_i^n}{a_i} \quad (3.3)$$

Інтегральний показник фінансової безпеки визначається за формулою:

$$P_{\text{фб}} = \sum_{i=1}^n x_i \quad (3.4)$$

Розрахунки рівня фінансової безпеки ТОВ «Новоабразив» за пропонованою методикою наведені в таблицях 3.5-3.6 та на рисунку 3.1.

Таблиця 3.5 – Показники-індикатори рівня фінансової безпеки ТОВ «Новоабразив» та їх відхилення від порогових значень

Показник (порогове значення, напрям оптимізації)	Значення показника									
	2018 рік		2019 рік		2020 рік		2021 рік		2022 рік	
	ai	xi	ai	xi	ai	xi	ai	xi	ai	xi
Показники ліквідності										
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (0,2 ↑)	0,051	0,255	0,054	0,27	0,045	0,225	0,103	0,515	0,056	0,28
2. Коефіцієнт критичної (швидкої) ліквідності (1 ↑)	0,638	0,638	0,619	0,619	0,587	0,587	0,487	0,487	0,361	0,361
3. Коефіцієнт поточної ліквідності (2 ↑)	1,175	0,5875	1,163	0,5815	1,09	0,545	1,117	0,5585	1,046	0,523
Показники фінансової стійкості										
4. Коефіцієнт фінансової стійкості (0,5 ↑)	0,168	0,336	0,159	0,318	0,107	0,214	0,148	0,296	0,084	0,168
5. Коефіцієнт фінансової активності (1 ↓)	5,39	0,19	6,048	0,17	9,865	0,1	6,603	0,15	13,634	0,07
6. Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними оборотними коштами (0,1 ↑)	0,149	1,49	0,14	1,4	0,082	0,82	0,105	1,05	0,044	0,44
Показники ділової активності										
7. Темп зростання прибутку (Темп зростання виручки ↑)	1	1	1,291	0,92	4,251	1,97	1,341	0,62	-0,758	-1,57
8. Темп зростання виручки (Темп зростання активів ↑)	1	1	1,403	1,2	2,16	0,97	2,176	1,67	0,482	0,39
9. Темп зростання активів (1 ↑)	1	1	1,174	1,174	2,217	2,217	1,302	1,302	1,249	1,249
10. Оборотність дебіторської заборгованості (12 ↑)	2,85	0,24	3,502	0,29	3,371	0,28	8,548	0,71	3,963	0,33
11. Оборотність кредиторської заборгованості (12 ↑)	1,673	0,14	1,978	0,16	1,815	0,15	3,181	0,27	1,141	0,1
Показники ефективності діяльності										
12. Рентабельність сукупного капіталу (↑)	0,028	0,46	0,031	0,51	0,059	0,97	0,061	1	0	0
13. Рентабельність власного капіталу (↑)	0,179	0,28	0,217	0,34	0,643	1	0,463	0,72	0	0
14. Чиста рентабельність реалізованої продукції (↑)	0,02	0,54	0,019	0,51	0,037	1	0,022	0,59	0	0

Таблиця 3.6 – Розрахунок інтегрального показника фінансової безпеки

Показник	Значення показника				
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
показники ліквідності					
групові показники	1,481	1,471	1,357	1,561	1,164
напрямі зміни показника		падіння	падіння	зростання	падіння
показники фінансової стійкості					
групові показники	2,016	1,888	1,134	1,496	0,678
напрямі зміни показника	-	падіння	падіння	зростання	падіння
показники ділової активності					
групові показники	3,38	3,744	5,587	4,572	0,499
напрямі зміни показника	-	зростання	зростання	падіння	падіння
показники ефективності діяльності					
групові показники	1,28	1,36	2,97	2,31	0
напрямі зміни показника	-	зростання	зростання	падіння	падіння
інтегральний показник рівня фінансової безпеки підприємства	8,157	8,463	11,048	9,939	2,341

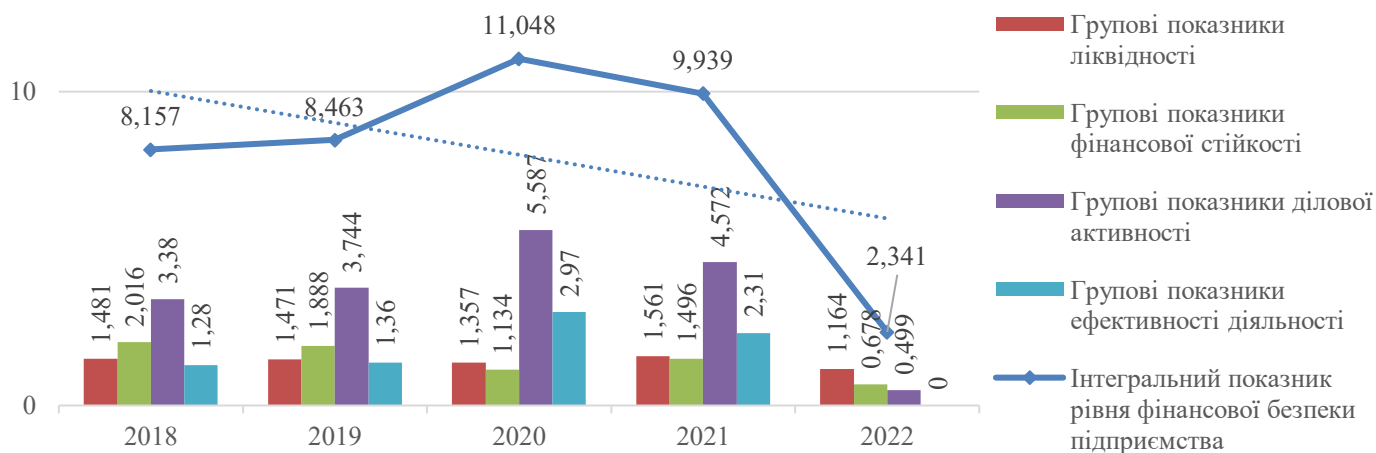

Рисунок 3.1 – Динаміка інтегрального показника фінансової безпеки

З даних таблиці 3.6 видно, що протягом 2019-2020 рр. ступінь фінансової безпеки підприємства підвищився за рахунок: ділової активності та ефективності. До метрик негативних наслідків у цьому випадку виправдано включити ліквідність і фінансову стабільність. У 2021 році, порівняно з попереднім 2020 роком, до позитивних показників впливу відносять лише підвищення ліквідності та стабільності. У 2022 році всі метрики вплинули на інтегральний показник фінансової безпеки, це призвело до зниження показника більш ніж у 4 рази більше 9,939 до 2,341.

3.3 Створення системи управління фінансовою безпекою підприємства.

Основою фінансової безпеки підприємства є концепція комплексного поєднання функцій контролю, планування, забезпечення зворотного зв'язку та інформації. При проектуванні та створенні системи управління фінансовою безпекою рекомендується керуватися вимогами злагодженої роботи цієї системи, її ефективного планування, функціональної незалежності та інтегрованості в більшу систему управління підприємством.

Для створення успішної системи фінансової безпеки ТОВ «Новообразив» ми дослідимо причини її поточного рівня. Результати аналізу специфіки галузі представлені у вигляді ряду груп небезпек і можливостей для розвитку підприємства в 2023, які представлені в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7 – Аналіз факторів зовнішнього середовища підприємств з виробництва обладнання для будівельної галузі (2023рік)

№	Фактор зовнішнього середовища	Вага a_i	Оцінка загрози	Оцінка можливості	Зважений вплив $a_i \times b_i$
1	Наявність в Україні сировини для підприємств	0,07	—	+0,4	+0,028
2	Державна підтримка розвитку галузі	0,05	—	+0,2	+0,010
3	Тарифи на послуги суміжних підприємств і енергетичні ресурси	0,04	-0,8	—	-0,032
4	Відносини та взаємозв'язки з постачальниками	0,06	—	+0,6	+0,036
5	Податковий тиск	0,07	-0,7	—	-0,049
6	Наявність ділових контактів	0,05	—	+0,4	+0,020
7	Рівень сертифікації і стандартизації продукції	0,05	—	+0,7	+0,035
8	Система підготовки та підвищення кваліфікації персоналу	0,07	—	+0,5	+0,035
9	Доступ до зарубіжних ринків	0,07	—	+0,8	+0,056
10	Доступність кредитних ресурсів	0,09	-0,8	—	-0,072
11	Митно-тарифне регулювання	0,06	-0,4	—	-0,024
12	Наявність інвестиційних ресурсів	0,08	-0,2	—	-0,016
13	Платоспроможність споживачів	0,10	-0,6	—	-0,060
14	Наявність інновацій в галузі	0,06	—	+0,4	+0,024
15	Конкурентна ситуація на ринку	0,08	—	+0,6	+0,048
	Разом	1,00			+0,039
	Сукупний вплив загроз				-0,253
	Сукупний вплив можливостей				+0,292

Примітка. b_i — оцінка впливу фактора; від'ємне значення характеризує загрозу, додатне — можливість. Зважений вплив визначено як $a_i \times b_i$. Джерело: розраховано за прийнятими оцінками факторів.

У процесі дослідження застосовувався метод експертної оцінки. Інформація в таблиці 3.7 показує, що загальний вплив факторів, які складають групу загроз, більший, ніж загальний вплив факторів, які складають групу можливостей.

Аналіз ґрунтується на зважуванні оцінок 15 факторів зовнішнього середовища. Сума ваг дорівнює 1,00, що забезпечує нормування результату. Для порівняння 2020 і 2023 років ваги збережено незмінними, тому зміна підсумків

відображає зміну оцінок впливу факторів. За результатами 2023 року можливості дещо переважають загрози, а інтегральний баланс становить +0,039.

Сукупний вплив загроз: $-0,032 - 0,049 - 0,072 - 0,024 - 0,016 - 0,060 = -0,253$. Сукупний вплив можливостей: $0,028 + 0,010 + 0,036 + 0,020 + 0,035 + 0,035 + 0,056 + 0,024 + 0,048 = +0,292$. Інтегральний баланс: $+0,292 - 0,253 = +0,039$.

У 2020 році сукупний вплив загроз становив $-0,296$, можливостей — $+0,292$, а баланс — $-0,004$. У 2023 році негативний вплив зменшився за абсолютною величиною на 0,043, або приблизно на 14,5 %, тоді як сукупний позитивний вплив залишився незмінним. Відповідно, баланс зріс на 0,043 і змінив знак із від'ємного на додатний. Отже, поліпшення підсумкової оцінки зумовлене послабленням загроз за одночасного перерозподілу внесків окремих можливостей.

Найбільший внесок у послаблення загроз забезпечує платоспроможність споживачів: оцінка змінилася з $-0,85$ до $-0,6$, а зважений вплив — з $-0,085$ до $-0,060$, тобто поліпшився на 0,025. Доступність кредитних ресурсів поліпшила баланс на 0,009, податковий тиск — на 0,007, митно-тарифне регулювання — на 0,006, тарифи суміжних підприємств та енергоресурсів — на 0,004. Водночас погіршення оцінки наявності інвестиційних ресурсів із $-0,1$ до $-0,2$ збільшило негативний внесок на 0,008.

Серед можливостей зросли оцінки забезпеченості сировиною, державної підтримки, взаємозв'язків із постачальниками, ділових контактів та інновацій. Разом ці зміни збільшили позитивний внесок на 0,035. Однак зниження оцінок сертифікації та стандартизації, підготовки персоналу, доступу до зарубіжних ринків і конкурентної ситуації зменшило його на таку саму величину. Незмінний підсумок можливостей не означає незмінності структури зовнішнього середовища.

Група загроз охоплює витратні, регуляторні, фінансові та ринкові обмеження. Тарифи на послуги суміжних підприємств і енергоресурси та податковий тиск формують сукупний вплив $-0,081$; митно-тарифне регулювання додає $-0,024$. У межах прийнятих оцінок ці фактори обмежують можливості зниження витрат і здійснення зовнішньоекономічних операцій. Їх послаблення порівняно з 2020 роком не усуває негативного характеру впливу.

Фінансові обмеження, пов'язані з доступністю кредитних та інвестиційних ресурсів, мають сукупний вплив $-0,088$. Найвагомішою окремою загрозою залишаються кредитні ресурси ($-0,072$), що свідчить про важливість фінансування виробництва та оновлення обладнання. Платоспроможність споживачів із внеском $-0,060$ є другою за силою загрозою та характеризує обмеження реалізації потенційного попиту. Ці оцінки обґрунтовують увагу до фінансової стійкості й умов розрахунків із замовниками.

Група можливостей відображає ресурсні, інституційні, партнерські, кадрові, технологічні та ринкові передумови розвитку. Наявність сировини, взаємозв'язки з постачальниками та ділові контакти разом забезпечують $+0,084$, що характеризує потенціал ресурсного забезпечення і господарської кооперації. Державна підтримка має внесок $+0,010$, тому в цій моделі її позитивний вплив є відносно обмеженим.

Сертифікація та стандартизація продукції, підготовка персоналу й інновації формують сукупний вплив $+0,094$. Ця група характеризує передумови підвищення якості, професійної компетентності та технологічного розвитку. Зростання оцінки інновацій частково компенсує зниження оцінок двох інших факторів. Доступ до зарубіжних ринків ($+0,056$) і конкурентна ситуація ($+0,048$) разом дають $+0,104$ та становлять найвагомішу групу можливостей. Проте зменшення обох оцінок порівняно з 2020 роком свідчить про ослаблення їхнього позитивного внеску в межах проведеного оцінювання.

У 2023 році зовнішнє середовище підприємств з виробництва обладнання для будівельної галузі характеризується невеликим переважанням можливостей над загрозами: $+0,292$ проти $-0,253$. Додатний баланс $+0,039$ свідчить про помірно сприятливе співвідношення оцінених факторів, проте його невелика величина не дає підстав вважати зовнішнє середовище безумовно сприятливим. Доцільно поєднувати використання ринкових і технологічних можливостей із контролем фінансових, витратних та платіжних ризиків. Результат має характер зваженої оцінки й залежить від обраних ваг та балів; сам по собі він не доводить причин змін або фактичного зростання результативності підприємств.

Тобто, зовнішні умови для підприємств цієї галузі менш сприятливі, ніж для підприємств інших галузей.

Загальний склад системи фінансової безпеки на основі вимірювання її показників проілюстровано на рисунку 3.2.

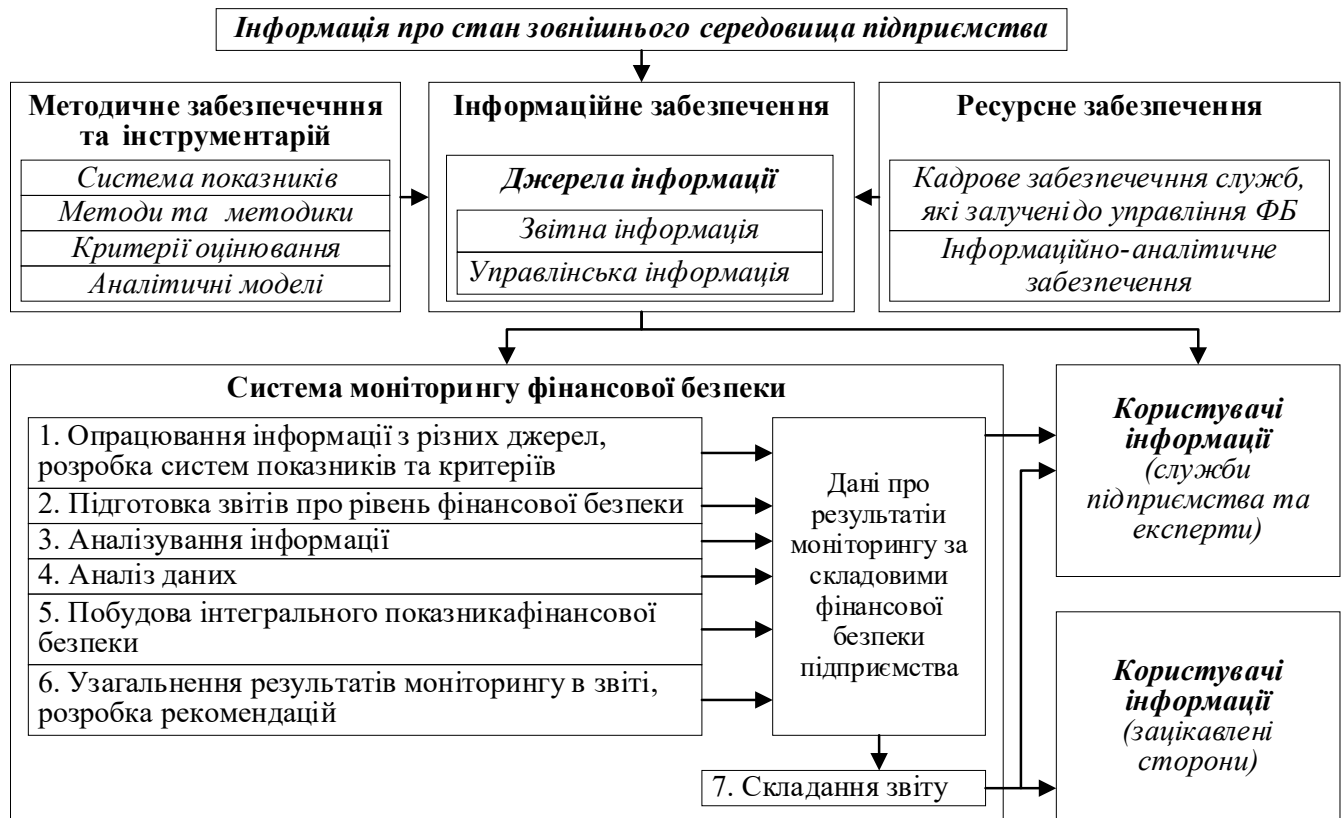

Рисунок 3.2 – Загальна структура системи управління фінансовою безпекою на засадах моніторингу її індикаторів

Компонент фінансової безпеки системи моніторингу повинен відстежувати, наскільки ефективно інші частини підприємства виконують свої обов'язки, визначати причини та тривалість кризи, а також оцінювати очікувані результати від антикризових стратегій. Він повинен порівнювати фактичні результати із запланованими цілями, виявляти будь-які прогалини та дотримуватися операційних рішень, що впливають на фінансовий стан підприємства. Він також оцінює антикризові заходи, перевіряє роботу фінансових менеджерів, забезпечує обмін інформацією між відповідними сторонами та контролює фінансову безпеку в усіх підсистемах підприємства.

Процедура управління фінансовою безпекою повинна включати:

- оцінка політичних та правових загроз економічній безпеці, а також

поточного рівня фінансової безпеки; – аналіз того, наскільки добре поточні методи обмежують потенційні втрати від несприятливого розвитку подій;

- розробка заходів щодо збереження фінансової стабільності;
- підготовка пропозицій щодо впровадження цих заходів на практиці;
- виділення бюджетних коштів на їх реалізацію.
- Активи підприємства повинні бути сплановані заздалегідь;
- Після впровадження запланованих заходів, фінансово-економічні показники підприємства повинні бути негайно відстежені.

У таблиці 3.7 показано кілька позитивних аспектів розвитку підприємств, що виробляють будівельну техніку:

- доступ до сировини для будівельних компаній України;
- державна підтримка розвитку галузі;
- налагоджені зв'язки з постачальниками та партнерами зі збуту;
- доступ до державних контрактів;
- ступінь відповідності продукції вимогам сертифікації та стандартизації;
- цілеспрямоване професійне навчання та розвиток персоналу;
- конкуренція на ринку.

Експерти визначають такі ризики:

- вартість послуг та енергії;
- податкове навантаження;
- доступ до капіталу;
- платоспроможність споживачів.

Дослідження показує, що фінансову стабільність та безпеку підприємства необхідно оцінювати разом. І.А. Бланк визначає фінансову стабільність як здатність розробляти та впроваджувати фінансову стратегію, яка підтримує загальні цілі підприємства, незважаючи на невизначеність та конкуренцію. Тим часом фінансова безпека залежить від здатності підприємства протистояти поточним та майбутнім ризикам, які можуть спричинити збитки, змінити структуру його капіталу або призвести до ліквідації. Це вимагає стабільних фінансів, надійного балансу, достатньої незалежності від зовнішнього фінансування та

свободи приймати власні фінансові рішення.

Систему фінансової безпеки підприємства можна розглядати через чотири пов'язані елементи: ресурси, можливості, стратегічні дії та результати. Враховуючи галузь, в якій працює ТОВ «Новообразів», комплексна модель управління фінансовою безпекою повинна бути розроблена навколо цих чотирьох підсистем.

На рисунку 3.3 представлено шляхи покращення показників фінансової безпеки ТОВ «Новообразів».

Рисунок 3.3 – Пропоновані заходи у сфері підвищення рівня фінансової безпеки ТОВ «Новообразів»

Експерти з фінансової безпеки рекомендують стратегію, яка покращує показники фінансової безпеки, залишаючи при цьому достатній запас міцності.

План фінансової безпеки компанії повинен відповідати її ширшим бізнес- та фінансовим планам. Він повинен визначати, як компанія отримуватиме та розподілятиме кошти, зберігаючи фінансову стабільність за ринкових умов. Стратегія формується через прогрес у досягненні її основних цілей.

Обґрунтована стратегія повинна враховувати зміни макроекономічних умов,

зростання внутрішніх фінансових ринків і можливості диверсифікації.

Аналіз охоплює як внутрішні, так і зовнішні фактори, що впливають на фінансову безпеку. У ньому розглядаються фінансові показники ТОВ «Новообразів», оцінюється ймовірність банкрутства та розробляється стратегія фінансової безпеки, що відповідає ширшій стратегії компанії. Оскільки підприємство має недостатні фінансові можливості, найефективнішим курсом є зміцнення цих можливостей за допомогою стратегії підвищення платоспроможності. Система управління також потребує уваги, щоб компанія могла збільшити свій фінансовий потенціал, не послаблюючи фінансову безпеку.

Наступні кроки можуть зробити фінанси безпечнішими та стабільнішими:

- регулярно відстежувати фінансовий стан компанії та переглядати її основні фінансово-економічні показники, щоб зрозуміти поточний стан справ;
- ретельно оцінити всі аспекти та показники фінансової стійкості підприємства;
- Використовуйте кредити економно. Коли компанія може погасити борг або фінансувати нові проєкти з власних ресурсів, надмірна залежність від позикових коштів може знизити ліквідність, послабити баланс і зрештою призвести до банкрутства. Це також підвищує ризик втрати майна. Враховуючи сучасний спектр ризиків, рекомендоване співвідношення боргу до власного капіталу становить 30/70;
- моніторити зміни поза межами підприємства та виявляти, коли вони починають шкодити його діяльності. Оскільки підприємство зазвичай реагує після зміни умов, воно повинно бути готове до кількох можливих сценаріїв та мати в запасі перевірені варіанти реагування;
- разом відстежувати операційні та фінансові показники, включаючи взаємозв'язок між ними. Те, як ці показники змінюються один відносно одного, часто виявляє фінансовий ризик.
- надавати працівникам підприємства оперативні можливості для підвищення своєї кваліфікації, заохочувати їх до більшої відповідальності та зменшувати ризик недбальства, нечесної або шахрайської поведінки.

Фінансова безпека стала нагальною проблемою для багатьох підприємств. Визначаючи фінансову стратегію компанії, власники та менеджери повинні враховувати показники, що визначають її стабільність. Бізнес не може підтримувати належну фінансову безпеку без стабільних фінансів, і він не може залишатися фінансово стабільним без цієї безпеки.

Висновки до третього розділу

Фінансовій стабільності підприємства загрожують різноманітні небезпеки та ризики зовнішнього й внутрішнього економічного середовища. Для ефективного управління фінансовою безпекою необхідно використовувати сучасні методи та технології аналізу цих факторів, а потім їх оцінити та визначити ризики, яким можна запобігти.

До першочергових умов і факторів, що впливають на ступінь фінансової безпеки, належать: розмір і склад фінансових ресурсів, які можуть бути залучені з внутрішніх і зовнішніх джерел; професійні та особистісні якості персоналу підприємства; ефективність системи управління та наявність інноваційних технологій і методів управління фінансовою безпекою; ступінь цифровізації процесів на підприємстві; фактори навколишнього середовища.

Аналіз ймовірності банкрутства в різних моделях показав, що дискримінаційна модель О. Терещенка найбільше відповідає реаліям бізнесу в Україні. Крім того, висновки щодо типу фінансової стійкості збігаються з оцінками ймовірності банкрутства на основі моделі Романа Ліса. Це свідчить про те, що фінансова стабільність і ймовірність банкрутства пов'язані одне з одним. Це дозволило зробити висновок про те, що при порушенні фінансової стійкості фінансовий потенціал підприємства відсутній, що зумовлює необхідність розробки системи заходів щодо його нарощування.

Результати оцінки зовнішніх факторів класифікуються як загрози або можливості. Визначено, що для підприємств досліджуваної галузі сприятливими є

такі фактори: наявність сировини в Україні; підтримка державою розвитку промисловості; система державних закупівель; відносини та взаємодія з постачальниками; ступінь сертифікації та стандартизації продукції; система навчання та підвищення кваліфікації персоналу; а також конкурентний характер ринку. У перелік небезпек входять податкові ставки для постачальників сировини, матеріалів та енергії, а також митно-тарифне регулювання. Вихід на зовнішні ринки також становить небезпеку. Результати їх дослідження показали, що в цей період небезпеки переважали над можливостями, що в поєднанні з внутрішніми факторами призвело до втрати фінансової стабільності та зниження рівня фінансової безпеки.

Результати комплексної оцінки фінансової безпеки ТОВ «Новообразив» свідчать про те, що його майбутній фінансовий стан буде значним. Це було зумовлено впливом кількох факторів: показників ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та ефективності.

Запропоновано загальну структуру системи фінансової безпеки на основі вимірювання її показників. Започатковано низку ініціатив та підкріплено низку практичних стратегій, впровадження яких підвищить стабільність фінансових установ та збереження їхніх активів.

Висновки

На основі результатів вищезгаданого дослідження можна зробити такі висновки:

Наукові дослідження показують, що фінансова стабільність компанії залишається життєво важливою для її виживання та ефективності. В Україні політичні та економічні потрясіння, пандемія COVID-19 та російська агресія зробили умови особливо складними для виробників. Жорстка конкуренція посилила напруження, послаблюючи фінанси багатьох фірм. Деякі повністю втратили рівновагу, а в деяких випадках збанкрутували. Не маючи змоги адаптуватися до поточної ділової практики, вони також мали труднощі з конкуренцією. В результаті фінансова стабільність стала нагальною проблемою для багатьох українських підприємств.

«Фінансова безпека підприємства» означає наявність скоординованих фінансових та економічних методів оцінки стану, управління ресурсами та підтримки контролю. Разом ці заходи повинні покращити використання ресурсів та підтримувати фінансове здоров'я компанії, допомагаючи їй протистояти тиску як зсередини, так і ззовні бізнесу.

Оскільки підприємство працює в умовах непередбачуваних та складних зовнішніх змін, його система управління повинна включати окрему підсистему фінансово-економічної безпеки. Центральним завданням дисертації була розробка рекомендацій щодо створення такої підсистеми на досліджуваному підприємстві. Запропонований підхід спирається на інструменти, що оцінюють як внутрішній стан підприємства, так і його зовнішнє середовище.

У дослідженні розглядається ТОВ «Новообразів», підприємство, засноване у 2012 році. Підприємство виробляє різальні та шліфувальні абразивні круги з додатковим армуючим шаром на бакелітовій зв'язці. Робота включає горизонтальний та вертикальний аналіз співвідношення боргу до ВВП, оцінку фінансового стану підприємства, оцінку ризику його банкрутства та оцінку його

фінансово-економічної безпеки.

Аналіз показав, що підприємство загалом зберегло своє фінансове становище у 2020 році, що свідчить про ефективність його фінансової стратегії. Керівництву також слід ретельніше вивчити внутрішні та зовнішні умови. Ці фактори погіршилися у 2022 році, дестабілізуючи фінанси країни та послаблюючи фінансове становище підприємства. В результаті цього ризик банкрутства різко зріс того року.

Дослідження показує, що управління фінансово-економічною безпекою підприємства вимагає уваги одночасно до кількох умов: наявних фінансових ресурсів, кваліфікації персоналу, ефективності управління, завантаженості системи моніторингу, цифровізації процесів та науково-технічного та інноваційного характеру виробництва. Ми також дослідили зовнішнє середовище, згрупувавши його фактори як загрози, можливості або невизначеності, спричинені недостатньою достовірною інформацією. Були систематизовані причини різних рівнів фінансової безпеки, а підприємства були розподілені на групи відповідно до їхніх ризиків та можливостей. Аналіз показав, що підприємство стикається з проблемами, які послаблюють як його фінансовий стан, так і загальну фінансову безпеку. Це допомогло визначити стратегічні цілі ТОВ «Новообразів» та встановити показники зміцнення його фінансової безпеки. План зосереджений на кращому управлінні, зміцненні фінансів, вищих доходах, більшій стабільності ринку та підвищенні привабливості для інвесторів. Ми дійшли висновку, що підтримка фінансово-економічної стабільності компанії може допомогти запобігти її краху під тиском зовнішніх загроз та внутрішніх проблем.

Список використаних джерел

- 1 Барановський О. І. Фінансова безпека: монографія. Інститут економічного прогнозування. К.: Фенікс, 2015. 338 с.
- 2 Бердар М. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Економіка*. 2016. №125. С. 73
- 3 Бланк І. А. Управління фінансовою безпекою підприємства. К.: Ніка-Центр, 2014. 784 с.
- 4 Васькова Ю. І. Фінансова безпека підприємства—провідна складова економічної безпеки та засіб попередження кризи підприємств. *Наука й економіка*. 2017. Вип. 1. С. 230.
- 5 Варналій З. С. Економічна безпека: навч. посіб. К.: Знання. 2009. 647 с.
- 6 Ватченко О.Б., Шаранов Р.С. Використання моделей оцінки ймовірності банкрутства на підприємствах України. *Придніпровська Державна академія будівництва та архітектури*. № 6(17). 2018. С. 132-138
- 7 Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.06.01.К.: НАУ. 2006. 17 с.
- 8 Дацків Р. М. Економічна безпека держави в умовах глобальної конкуренції. Львів: Центр Європи. 2006. 159 с.
- 9 Демченко І. В. Фінансова безпека суб'єкта господарювання: сутність та умови виникнення. *Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції*. 2010. Т. 1. Вип. 6. С. 35-38
- 10 Економічна безпека підприємств, організацій та установ: навч. Посібник. [В. Л. Ортинський, І. С. Керницький та ін.] К. : Правова єдність, 2009. 544 с.
- 11 Єрмошенко М. М. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство. К.: Національна академія управління. 2017. 232 с.
- 12 Зянько В.В. Фінансовий аналіз та звітність: практикум для студ. спец. "Менеджмент організацій". Вінницький національний технічний ун-т. Вінниця :

ВНТУ, 2008. 83с.

13 Ильяшенко С. Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке. *Актуальні проблеми економіки*. 2003. № 3. С. 12-19.

14 Иващенко Г. А. Ідентифікація дефініції «економічна безпека підприємства». *Науковий журнал «Бізнес Інформ»*. № 9, Харків, 2011. С. 129 – 131.

15 Капустін Н. П. Економічна безпека галузі та фірми. *Бізнес-інформ*. 1999. № 11-12. С. 45-47

16 Кириченко О. А. Управління фінансово-економічною безпекою: навчальний посібник. К.: Дорадо– Друк, 2010. 480 с

17 Кобилецький В. Р., Коефіцієнт рентабельності власного капіталу / В. Р. Кобилецький // Онлайн-журнал «Financial Analysis online» [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.finalon.com/slovnik-ekonomichnikh-pokaznikov/338-pokaznik-rentabelnosti-vlasnogo-kapitalu> (дата звернення: 14.10.2023)

18 Ковалев Д. Экономическая безопасность предприятия. *Экономика Украины*. 1998. № 10. С. 48-51.

19 Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства : сутність та механізм забезпечення: монографія. К.: Лібра, 2003. 280 с.

20 Комлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності: Економіко-правовий аспект : навч. посібн. К. : Атіка, 2005. 432 с.

21 Костюк Ж. С. Функціональні складові економічної безпеки підприємств залізничного транспорту. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. № 42. 2013. С. 308-311.

22 Кузенко Т. Б. Управление финансовой безопасностью. *Бизнесинформ*. 2007. № 12(1). С. 27–29

23 Матвійчук Л. О. Концептуальні аспекти фінансової безпеки підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2009. № 4. С. 133-136.

24 Мунтіян В. І. Економічна безпека України. К. : КВІЦ, 1999. 464 с.

25 Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

26 Нікіфоров П. О. Сутність і значення фінансової безпеки страхової компанії. *Фінанси України*. 2006. № 5. С. 86–94.

27 Ніколаюк С. І. Безпека суб'єктів підприємницької діяльності : курс лекцій. К. : КНТ, 2005. 320 с.

28 Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

29 Плохих Д. О. Сутність та систематизування поняття «економічна безпека підприємства». *Вісник економіки транспорту і промисловості*. № 45, 2014. С. 110-114.

30 Погребняк А.Ю. Порівняльний аналіз методик оцінки ймовірності банкрутства в системі антикризового управління на підприємстві. *Бізнес Інформ*. 2014. № 7. С. 344-352.

31 Податковий кодекс України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

32 Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 "Фінансові інвестиції" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00>

33 Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>

34 Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

35 Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01>

36 Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

37 Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>

38 "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" Закон України URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

39 "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність" Закон України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

40 Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур. Л. : ЛБІ НБУ, 2004. 195 с.

41 Система показників рентабельності діяльності підприємств Фінанси підприємства. Підручники для студентів онлайн. URL: <https://stud.com.ua/>

42 Судакова О. І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства. *Економічний простір*. 2008. № 9. С. 140–148

43. Турчак В.В. Методика оцінки фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання. *Молодий вчений*. 2014. №8 (11) 49-52 с.

44 Фінанси підприємств : підручник / І.О. Тарасенко, Н.М. Любенко. К. : КНУТД, 2015. 360 с.

45 Фінансова безпека підприємств і банківських установ : монографія / за заг. редакцією д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова, [А. О. Єпіфанов, О. Л. Пластун, В. С. Домбровський та ін]. Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2009. 295 с.

46 Фучеджи В.І. Характеристика методів та моделей діагностики кризового стану підприємства. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку: збірник наукових праць*. Львів: Львівська політехніка, 2010. С. 240–245.

47 Хринюк О.С., Бова В.А. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/46.pdf

48 Хринюк О. С. Сутність фінансового потенціалу підприємства. *Актуальні проблеми економіки та управління*. 2017. №11.– 1–9 с.

49 Шваб Л. І. Економіка підприємства : навч. посібник / Л. І. Шваб. – Житомир : ЖДТУ, 2004. 459 с.

50 Шлемко В. Т. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення. К. : НІСД, 1997. 144 с.

51 Янковець Т.М. Порівняння сучасних моделей діагностики ймовірності банкрутства підприємства: закордонний та вітчизняний досвід. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 20. С. 58-62

 30.12.2023

Додаток А

Агрегований звіт про фінансовий стан ТОВ "Новоабразив" за період з 2018-2022 рр

Актив	Код рядка	Роки				
		2018	2019	2020	2021	2022
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	1000	0	0	0	1,2	1
первісна вартість	1001				1,3	1,3
накопичена амортизація	1002				0,1	0,3
Незавершені капітальні інвестиції	1005			1200	324,7	
Основні засоби	1010	509,2	582,3	433,8	3506,8	4181,3
первісна вартість	1011	865,6	987,5	1484,9	6905,5	8235
знос	1012	356,4	405,2	1051,1	3398,7	4053,7
Інвестиційна нерухомість	1015					
Довгострокові біологічні активи	1020					
Довгострокові фінансові інвестиції:						
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030					
інші фінансові інвестиції	1035					
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040					
Відстрочені податкові активи	1045					
Інші необоротні активи	1090					
Усього за розділом I	1095	509,2	582,3	1633,8	3832,7	4182,3
II. Оборотні активи						
Запаси	1100	10456,30	12564,30	27336,70	42523,90	62050,10
Виробничі запаси	1101					
Незавершене виробництво	1102					
Готова продукція	1103	2896,4	4253,3	6764	14140,40	21787,00
Товари	1104					
Векселі одержані	1120					
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7564,2	8564,3	20597,8	17572,3	15320,1
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
за виданими авансами	1130					
з бюджетом	1135	1965,4	2315,4	4299,5	2082,7	381
Довгострокова дебіторська заборгованість	1140					
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1896,4	2164,4	4362,6	5455,4	10399,2
Поточні фінансові інвестиції	1160					
Гроші та їх еквіваленти	1165	985,40	1256,30	2422,90	6925,60	5083,40
Готівка	1166					
Рахунки в банках	1167	985,4	1256,30	2422,90	6925,60	5083,40
Витрати майбутніх періодів	1170			43,9	505,9	37,1
Інші оборотні активи	1190			156,9	338,8	1531,8
Усього за розділом II	1195	22867,70	26864,70	59220,30	75404,60	94802,70
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200					
Баланс	1300	23376,90	27447,00	60854,10	79237,3	98985,00

I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2000	2000	2000	2000	2000
Капітал у дооцінках	1405					
Додатковий капітал	1410					
Резервний капітал	1415					
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1658,6	1894,3	3600,9	8421,4	4764
Неоплачений капітал	1425					
Вилучений капітал	1430					
Усього за розділом I	1495	3658,6	3894,3	5600,9	10421,4	6764
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500					
Довгострокові кредити банків	1510	258,7	456,2	899,8	1328,7	1562,4
Інші довгострокові зобов'язання	1515					
Довгострокові забезпечення	1520					
Цільове фінансування	1525					
Усього за розділом II	1595	258,7	456,2	899,8	1328,7	1562,4
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	1600					
Поточна кредиторська заборгованість за:						
довгостроковими зобов'язаннями	1610					
товари, роботи, послуги	1615	17845,3	20964,5	46125,2	39132,6	46241
розрахунками з бюджетом	1620	498,6	546,9	1152,2	452,6	174,3
у тому числі з податку на прибуток	1621	256,4	328,9	790,4	92,7	
розрахунками зі страхування	1625	129,6	258,4	400,5	398,0	197,7
розрахунками з оплати праці	1630		854,6	1774,1	1584,7	758,1
за одержаними авансами	1635					
за розрахунками з учасниками	1640					
Поточні забезпечення	1660					
Доходи майбутніх періодів	1665					
Інші поточні зобов'язання	1690	986,1	472,1	4901,4	25919,3	43287,5
Усього за розділом III	1695	19459,6	23096,5	54353,4	67487,2	90658,6
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700					
Баланс	1900	23376,9	27447	60854,1	79237,3	98985

Додаток Б

Агрегований звіт про фінансові результати ТОВ "Новоабразив"

за період з 2018-2022 рр

Стаття	Код рядка	роки				
		2018	2019	2020	2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	32564,7	45678,6	98644,8	214651,5	103438,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	26588,1	37620	83267,2	174455,2	67019,4
Валовий:						
прибуток	2090	5976,6	8058,6	15377,6	40196,3	36419,2
збиток	2095	-	-	-	-	-
Інші операційні доходи	2120	652,5	1216,3	2514,4	2189,7	3424
Адміністративні витрати	2130					
Витрати на збут	2150					
Інші операційні витрати	2180	5838,9	8256,3	13510,9	36581,5	43374
Фінансовий результат від операційної діяльності:						
прибуток	2190	790,2	1018,6	4381,1	5804,5	-
збиток	2195	-	-	-	-	3530,8
Дохід від участі в капіталі	2200					
Інші фінансові доходи	2220					
Інші доходи	2240	8,6	14,5	10,2	83,1	9,2
Фінансові витрати	2250					
Втрати від участі в капіталі	2255					
Інші витрати	2270					26,4
Фінансовий результат до оподаткування:						
прибуток	2290	798,8	1033,1	4391,3	5887,6	-
збиток	2295	-	-	-	-	3548
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	142,6	186,1	790,4	1059,8	109,4
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305					
Чистий фінансовий результат:						
прибуток	2350	656,2	847	3600,9	4827,8	-
збиток	2355	-	-	-	-	3657,4
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ						
Матеріальні витрати	2500	17229,4	17229,4	17229,4	21938,0	27581,7
Витрати на оплату праці	2505	11126,0	11126,0	11126,0	14166,6	17811,1
Відрахування на соціальні заходи	2510	2494,7	2494,7	2494,7	3176,4	3993,6
Амортизація	2515	16626,1	16626,1	16626,1	21169,8	26615,9
Інші операційні витрати	2520	26567,7	26567,7	26567,7	33828,4	42530,9
Разом	2550	28584,6	33580,9	74025,4	94255,8	118503,4

АКТ

перевірки кваліфікаційної роботи магістра на наявність ознак академічного плагіату.

Відповідно до даних сервісу Strikeplagiarism кваліфікаційна робота «Дослідження оцінки рівня фінансової безпеки підприємства», автора: Васильєвої К.О. містить 1,49 % обсяг знайдених подібностей. Ознаки академічного плагіату – відсутні.

Перевірку виконала доцент кафедри Фінанси, облік і аудит Вікторія Орлова

03.01.2024 р.